

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ
BUDĚJOVICE**

Bakalářská práce

**VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE
ČR OD ROKU 1993**

Autor práce: Anna Marsová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Jaroslav Slepecký, doc. Ing.,Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Anna Marsová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Vývoj bezpečnostní strategie ČR od roku 1993

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Development of the Security Strategy of the Czech Republic since 1993

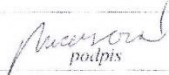
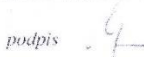
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce : doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

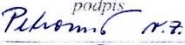

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 04.2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem práce bude komparace dokumentů Bezpečnostních strategií ČR od roku 1993, jejich zhodnocení a provedení SWOT analýzy bezpečnosti ČR. Jako dílejší cíl práce bude vyvodit případná doporučení v boji proti hybridním hrozbám, kybernetickým útokům a v oblasti environmentální bezpečnosti.

Student: Anna Marsová	22.4.21 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD., MBA	22.4.21 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	26.4.2021 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	30.4.2021 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	30.4.2021 datum	 podpis

Obsah

ÚVOD	9
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE	11
3 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA	13
4 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR.....	15
5 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ZA DOB ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY	16
6 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA V RÁMCI NATO	18
6.1 Výhody členství v nato.....	20
6.2 Nevýhody členství v nato	20
7 SOUČASNÁ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČR V KONTEXTU S EVROPSKOU BEZPEČNOSTNÍ POLITIKOU	21
8 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKU	25
8.1 VNITŘNÍ BEZPEČNOST	26
8.2 VNĚJŠÍ BEZPEČNOST	26
8.3 HROZBY A RIZIKA	27
8.3.1 Nejvýznamnější hrozby pro země v euroatlantické oblasti.....	28
8.3.2 Nejvýznamnější bezpečnostní rizika současného světa	29
8.4 HYBRIDNÍ HROZBY	31
8.5 KYBERNETICKÉ HROZBY	31
8.6 PŘÍRODNÍ HROZBY.....	32
9 PRAKTICKÁ ČÁST	33
9.1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY ČR OD JEJÍHO VZNIKU.....	33
9.2 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH STRATEGIÍ ČR.....	35
9.2.1 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 1999	36
9.2.2 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2001	41
9.2.3 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2003	44
9.2.4 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2011	49
9.2.5 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2015	54
9.3 KOMPARACE BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR 1999- 2015.....	57
9.4 SWOT ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR.....	67
10 ZÁVĚR	71

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....
.....

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Jaroslavu Slepeckému, PhD., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Marsová, A., *Vývoj bezpečnostní strategie ČR od dob Varšavské smlouvy: Bakalářská práce od ROKU 1993*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú. 2021. Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, PhD.

Klíčová slova:

bezpečnostní strategie, bezpečnostní prostředí, hrozba, riziko, analýza rizik

Tato bakalářská práce se bude zabývat vývojem, změnami a významnými milníky bezpečnostní strategie České republiky od roku 1993.

V úvodu bude zmíněno, co znamenají pojmy bezpečnostní strategie a bezpečnostní politika. Dále potom jak vypadala bezpečnostní strategie v době České a Slovenské federativní republiky, vývoj a významné milníky postupných změn, jako je vstup do NATO a Evropské unie. Závěrem teoretické části budou popsány faktory, které ovlivňují současnou bezpečnostní situaci u nás, jaké jsou hrozby a rizika pro stát a pojmy spojené s tímto tématem.

Hlavní výstup práce bude provedení SWOT analýzy bezpečnosti ČR a komparace dokumentů Bezpečnostních strategií a souvisejících dokumentů od roku 1993 a jejich zhodnocení.

ABSTRACT

MARSOVÁ, A. *Development of the security strategy of the Czech Republic since 1993*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, z. ú. 2021. s. Leader of bachelor thesis: Jaroslav Slepecký, doc. Ing.,Ph.D.

Key words:

security strategy, security environment, threat, risk, risk analysis

This Bachelor thesis will address the development, changes and important milestones of the Czech Republic's security strategy since 1993.

The introduction will mention what the concepts of security strategy and security policy mean. Then what the security strategy looked like at the time of the Czech and Slovak Federative Republic, developments and major milestones of gradual changes such as joining NATO and the European Union. Finally, the theoretical part will describe the factors that influence the current security situation in our country, what are threats and risks to the state and the concepts associated with this topic.

The main output of the work will be the performance of the SWOT analysis of Czech security and the comparison of Security Strategies documents and related documents since 1993 and their evaluation.

ÚVOD

Pojmy bezpečnost a strategie jsou vzhledem k momentálnímu dění v České republice i ve světě stále více a více diskutovány. Přípravenost systému čelit současným i předvídatelným bezpečnostním hrozbám a s nimi spojeným mimořádným událostem a krizovým situacím už si dále nevystačí s „pouhým“ nasazením sil a prostředků bezpečnostních složek státu. Je potřeba hledat nové cesty, nástroje a postupy spočívající zejména v efektivním zapojení všech subjektů, které jsou schopny tomuto systému napomoci.

Bakalářská práce se proto bude zabývat vývojem bezpečnostních strategií České republiky od roku 1993, budou charakterizovány současné faktory ovlivňující bezpečnost v naší zemi.

. V teoretické části práce proběhne seznámení s klíčovými pojmy jako je Bezpečnostní strategie, co je to za dokument, jaký je jeho význam a jaká legislativa ho upravuje. Dále je zde definice bezpečnostní politiky a její význam. Práce pokračuje historickou částí, vznikem České a Slovenské federativní republiky, popisem vojenské doktríny, která vznikla po vzniku tohoto státu. Dále je podrobně popsán vstup České republiky do Severoatlantické aliance a Evropské unie a bezpečnostní politika v rámci těchto organizací.

Závěr teoretické části je o současných faktorech, které ovlivňují bezpečnostní politiku. Popsány jsou aktuální nejzávažnější hrozby a rizika. Charakterizováno je bezpečnostní prostředí, vnější a vnitřní bezpečnost státu.

Práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. Teoretická část je celkem rozdělena do sedmi kapitol. V úvodních kapitolách se budu věnovat spíše historickým faktům, v kapitolách dalších potom současnosti.

Praktická část je tvořena provedením SWOT analýzy bezpečnosti ČR a komparace dokumentů Bezpečnostních strategií a souvisejících dokumentů od roku 1993 a jejich zhodnocení.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem práce je komparace dokumentů Bezpečnostních strategií ČR od roku 1993, jejich zhodnocení a provedení SWOT analýzy bezpečnosti ČR. Jako dílčí cíl práce bude vyvodit případná doporučení v boji proti hybridním hrozbám, kybernetickým útokům a v oblasti environmentální bezpečnosti.

V teoretické části práce podrobně rozebereme vybrané hlavní pojmy jako jsou bezpečnostní strategie a bezpečnostní politika. Bude popsána historie prvních bezpečnostních dokumentů od roku 1993, vstup ČR do bezpečnostních organizací v rámci Evropské unie a vstup do NATO. Teoretická část bude ukončena kapitolou o současné bezpečnostní politice v rámci Evropské unie a faktory které ji ovlivňují. Představena bude i legislativa spojená s pojmy Bezpečnostní strategie, a vstupy do mezinárodních organizací.

Pro splnění cílů této práce bude využito analýzy odborné literatury, odborných článků, historických faktů a platné legislativy, která souvisí s bezpečnostní politikou České republiky.

Praktická část je tvořena provedením SWOT analýzy bezpečnosti ČR a komparace dokumentů Bezpečnostních strategií a souvisejících dokumentů od roku 1993 a jejich zhodnocení.

2 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE

Slovo „strategie“ je řeckého původu a znamená „umění velet vojsku“, případně jednodušeji „umění generála“. Ve středověku bylo používání tohoto termínu značně opomíjeno, přednost byla dávana jinému názvu, a to „taktika“. Až na několik dřívějších a řídkých výjimek přišlo používání slova „strategie“ znovu do módy ke konci 18. století. Strategie velmi rychle ztrácí starší význam jako „válečné umění“ a spojuje se čím dál více s fenomény politickými, diplomatickými, ekonomickými a psychologickými, tedy jinými než vojenskými.¹

Pojem bezpečnost lze rovněž chápat jako východisko, jako teoretickou konstrukci a sociální systém, který má základní význam pro konstituování a rozvoj bezpečnostních věd, jejichž objektem, klíčovým pojmem zkoumání je právě tento fenomén. Vznik mimořádných nebo krizových situací je pro jednotlivce nebo společnost obvykle spojován s ohrožením jejich bezpečnosti: Bezpečnost je rovněž základním terminologickým pojmem bezpečnostních věd.²

Bezpečnost je dále možné definovat v obecné rovině jako stav, kdy jsou eliminovány hrozby pro objekt a jeho zájmy na nejnížší možnou míru a tento objekt je schopen a ochoten se na eliminaci hrozeb podílet a je k tomu vybaven efektivními nástroji.³

„Bezpečnostní strategie České republiky (ČR) je základním dokumentem bezpečnostní politiky ČR, na který navazují dílčí strategie a koncepce. Je vládním dokumentem zpracovaným ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentem ČR s cílem hledat nadstranické přístupy k otázkám bezpečnosti. Na jeho tvorbě se rovněž podílela bezpečnostní komunita ČR zahrnující zástupce státní i nestátní sféry.“⁴

---

¹ *Vojenská strategie* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO, c2008 [cit. 2021-5-24]. S 10

² PORADA, Viktor. *Bezpečnostní vědy: úvod do teorie a metodologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, S 64

³ GAVLAS, Pavel. *Mezinárodní a národní bezpečnost*. Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, 2007, S 10

⁴ MOČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2011*. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-07-14]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

Vytvoření dokumentu takového charakteru je potřeba pro zajištění bezpečnosti ČR, a také patří mezi základní povinnost státu takovýto dokument zpracovávat. Tato povinnost však není uvedena v žádných normativních aktech, můžeme ale odvodit ze znění Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, kde se v článku 1 uvádí: „*Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.*“⁵, že vytvoření Bezpečnostní strategie by mělo být prioritou každé vlády.

Tvorba tohoto dokumentu by měla být dlouhodobě trvanlivá. Měla by se řídit aktuálním politickým děním ve státě i v mezinárodní politice, aby nedocházelo k větším změnám po každých volbách.

---

⁵ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., Čl. 1

3 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA

Bezpečnostní politika je politická koncepce a soubor státních opatření k zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti státu. Po obsahové stránce zahrnuje ochranu státu před napadením zvenčí, ochranu bezpečnosti občanů včetně jejich práv, majetku a ochranu státního zřízení a právního řádu. Vytyčení zásad bezpečnostní politiky je záležitostí zákonodárných orgánů státní moci, její provádění spadá do kompetence vlády, zejména ministerstva vnitra, obrany a spravedlnosti.⁶

Bezpečnostní politika je nejvyšší typ strategie integrující zahraniční i vnitřní politiku i obranu státu. Zahrnuje politické, diplomatické, technologické, ekonomické, ekologické, kulturní a morální faktory a aspekty, jež musí být co nejlépe integrovány. Bezpečnostní politika je proto záležitostí nikoli vojáků, nýbrž státníků, politiků. Samotné použití ozbrojených sil je předmětem obranné či vojenské politiky a vojenské strategie.⁷

Bezpečnostní politika se aplikuje v bezpečnostním prostředí, což je vnější prostředí ovlivňující bezpečnostní politiku státu. Lze jím rozumět prostor nacházející se vně státních hranic, v němž se realizují a střetávají zájmy státu se zájmy jiných aktérů mezinárodních vztahů a v němž se odehrávají procesy, které mají významný vliv na úroveň bezpečnosti státu. Jedná se o prostor, na němž dochází nebo může docházet k ohrožení národních zájmů států. Čím jsou tyto národní zájmy dalekosáhlejší, tím je rozsáhlejší i bezpečnostní prostředí. To se rozlišuje podle geografické vzdálenosti na bezprostřední bezpečnostní prostředí, zahrnuje sousední státy, blízké bezpečnostní prostředí, zahrnuje evropské státy, a vzdálené bezpečnostní prostředí, které zahrnuje hlavní zájmové oblasti světových a evropských mocností.⁸

Bezpečnostní politiku České republiky lze vykládat jako soustavu základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřujících k zabezpečení státní svrchovanosti a jednoty státu, ústavnosti a činnosti demokratických

---

⁶ ADAMOVI, Karolina. *Politologický slovník*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy odborné slovníky., S 13

⁷ JANDA, Jaroslav. *Bezpečnostní politika České republiky: závěrečná zpráva z výzkumného projektu*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996, S 79

⁸ ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002, S 35-38

institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků. Bezpečnost státu není nikdy absolutní, vždy je relativní ve vztahu ke konkrétní situaci, ke konkrétním hrozbám, ať už vojenské či nevojenské povahy.⁹

Koncepce bezpečnostní politiky České republiky se opírá především o vědecko výzkumné poznatky analyticko-prognostického rázu. Zpracovávají ji odpovědné orgány výkonné moci. Průběžně se přizpůsobuje aktuálnímu dění a potřebám, konkrétní i anticipované situaci v oblasti bezpečnosti českého státu a jeho občanů.¹⁰

---

⁹ RAŠEK, Antonín. *Polistopadový vývoj armády a bezpečnostní politiky České republiky ve vztahu k Evropské unii: (studijní text)*. Praha: Agentura VPK, 2004, S 8-9

¹⁰ RAŠEK, Antonín. *Polistopadový vývoj armády a bezpečnostní politiky České republiky ve vztahu k Evropské unii: (studijní text)*. Praha: Agentura VPK, 2004, S 8-9

4 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR

Na rozdíl od integrovaného záchranného systému, který je považován za jednu z nejpodstatnějších součástí českého bezpečnostního systému, nemá bezpečnostní systém státu jako celek dosud jasně vymezenou a legislativně ukotvenou definici. Popis nabízí Bezpečnostní strategie ČR, nejde však o žádný předpis nebo definici, spíše o výčet existujících prvků a témat, které se s tímto pojmem pojí.¹¹

Prvořadým úkolem každého státu je zajištění jeho bezpečnosti, k tomuto účelu byl České republice vybudován tzv. bezpečnostní systém, což je určitý institucionální nástroj pro zajištění bezpečnosti státu, udržení a prosazení životních, strategických a dalších významných zájmů ČR a tvorbou a realizací bezpečnostní politiky.¹²

Základní funkcí bezpečnostního systému je plánování, řízení, koordinace a vyhodnocování činnosti jednotlivých prvků při zajišťování bezpečnosti ČR. Systém musí adekvátně a operativně reagovat na všechny možné a pravděpodobné hrozby a rizika a musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí. Bezpečnostní systém je tvořen prvky disponujícími funkčními kompetencemi stanovenými příslušnými zákony. Jedná se především o orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci, ozbrojené síly, veřejné sbory a právnické a fyzické osoby, jejich vzájemné vztahy a pravidla činnosti. Uvedené prvky vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti.¹³

K zajištění vnitřní bezpečnosti ČR jsou zřízeny veřejné sbory, mezi které náleží, Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR, Bezpečnostní informační služba, Vojenská policie, Vojenské zpravodajství a obecní policie.¹⁴

---

¹¹ BALABÁN, Miloš a Bohuslav PERNICA. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, S 9-10

¹² ČERMÁK, Milan. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex, 2012. Skripta pro střední a vyšší odborné školy., S 6

¹³ ČERMÁK, Milan. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex, 2012. Skripta pro střední a vyšší odborné školy., S 6

¹⁴ ČERMÁK, Milan. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex, 2012. Skripta pro střední a vyšší odborné školy., S 6

5 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ZA DOB ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY

Česká a Slovenská federativní republika byl federativní stát, který vznikl po pádu komunistického režimu z Československé socialistické republiky. Nejdřív zněl název Československá federativní republika od 29. března 1990, po sporu na obou stranách 23. dubna 1990 měl název české i slovenské znění.

25. listopadu 1992 došlo na Federativním shromáždění k jednání o zániku České a Slovenské federativní republiky. Byl přijat ústavní zákon o Zániku ČSFR, podle kterého federace skončila k 31. prosinci 1992. Tímto krokem 1. ledna 1993 vznikají dva státy, Česká a Slovenská republika.

Počátkem devadesátých let dvacátého století došlo k zásadnímu obratu v pojetí a obsahu československé vojenské strategie. Hlavním důvodem razantních systémových změn byly politické změny v Československu a Evropě, rozpad Varšavské smlouvy. Rozsah těchto změn byl tak závažný, že dosavadní vojenskou strategii v nových politických podmínkách nebylo možné reformovat. Vypracování nové československé vojenské strategie se stalo nutností. Tato vojenská strategie v souladu s československou vojenskou doktrínou byla založena na obranném principu – tj. obraně státu vlastními menšími silami než dopsud.¹⁵

Federální shromáždění ČSFR, které působilo jako parlament, na 14. společné schůzi Sněmovny lidu a Sněmovny národů, což byly jeho dvě komory, dne 20. března 1991 vyhlásilo vojenskou doktrínu České a Slovenské Federativní Republiky.¹⁶ Termín doktrína ve vojenském prostředí představuje vyjádření základních principů a vojenského myšlení, vztahujících se k použití vojenských sil ve vojenských operacích.

Vojenská doktrína ČSFR vychází z několika základních principů, ze suverenity ČSFR při řešení všech otázek přípravy státu k obraně v souladu s právem na sebeobranu v duchu Charty organizace spojených národů, z jednoty obsahové části vojenské doktríny a praktických opatření s cíli zahraniční a vnitřní politiky státu, respektující

---

¹⁵ *Vojenská strategie* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO, c2008 [cit. 2021-5-24], S 131

¹⁶ MOČR. USNESENÍ FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ č. 122. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © [cit. 2021-08-18]. Dostupné z: Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf>

zvláštnosti geografické polohy ČSFR a jejího státoprávního uspořádání, z úměrnosti ozbrojených sil potřebám rozumné obranné dostatečnosti v kontextu vytvářejícího se evropského bezpečnostního systému, z občanské obrany ústavního zřízení státu, jeho jednoty a územní integrity jako výrazu vůle národů a národnosti ČSFR, z vyváženosti ekonomického potenciálu a sociálního klimatu s budováním ozbrojených sil a provádění hospodářsko-mobilizačních příprav k obraně státu.¹⁷

Nově vytvořená a přijatá československá vojenská doktrína vytvořila podmínky pro realizaci a existenci obranné vojenské strategie. Obranná vojenská strategie Československa byla založena na obraně státu pouze s vlastními, a v relativně blízké perspektivě i menšími, ozbrojenými silami než doposud. Při koncipování nové vojenské strategie bylo bezpodmínečně nutné oprostít se od vynucených hodnocení vojenských strategií a doktrín minulosti a vymanit se z doposud používaných požadavků, protože v rámci Varšavské smlouvy jsme svou vlastní „obranou“ vojenskou strategii a doktrínu neměli.

Významným faktorem, který měl vliv na formování československého strategického myšlení a koncipování vojenské strategické koncepce devadesátých let 20. století, byla dislokace vojsk v Evropě, která dostala po strukturálně politických změnách ve východoevropských zemích zcela novou vojenskopolitickou podobu. Od zrušení Varšavské smlouvy existuje dodnes v Evropě jediná vojenská aliance – NATO.

Po zániku SSSR se rozšířil počet států vlastními jadernými zbraněmi, jednak s výbušnými společenskými, ekonomickými a národnostními problémy v různých regionech. Bezpečnostní politika – politika kontroly zbrojení a odzbrojení – sloužila především k řešení vztahů mezi Východem a Západem, respektive mezi NATO a Varšavskou smlouvou. Po roce 1990 se situace postupně několikrát zcela změnila. Zásadní změnou ve vojenské strategické koncepci České republiky a pojetí strategického myšlení bylo však přistoupení České republiky do NATO.

---

¹⁷ MOČR. USNESENÍ FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ č. 122. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © [cit. 2021-08-18]. Dostupné z: [Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf](https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf)

6 BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA V RÁMCI NATO

Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization) – NATO, je euroatlantická mezinárodní vojenský pakt. Založen byl ve Washingtonu 4. dubna 1949 podpisem Severoatlantické smlouvy dvanácti zakládajícími státy. V Alianci je kladen důraz na demokratické hodnoty, členové spolupracují v oblasti obrany a otázek bezpečnosti. Součástí fungování Aliance je tzv. „Politika otevřených dveří“. Jedná se o sdílení demokratických hodnot, mírové řešení sporů, dodržování práv menšin a dosažení vojenských standardů NATO k dosažení schopnosti přispět ke kolektivní bezpečnosti Aliance.

Ještě na počátku roku 1989 bylo nepředstavitelné, že se NATO za deset let rozšíří do střední Evropy. V té době bylo Československo věrným členem Varšavské smlouvy a nebylo tak možné hovořit o samostatné bezpečnostní politice. Její vznik spadá až do období po listopadu 1989, kdy jejím ideovým tvůrcem byl prezident Václav Havel.¹⁸

I přes to, že už v říjnu 1991 vyjádřilo Československo, Polsko, Maďarsko přání stát se členy Severoatlantické aliance, a získat tak její bezpečnostní záruky, jejich cesta do struktur NATO však nebyla jednoduchá. Vyjádření francouzského ministra zahraničí, který prohlásil, že takový krok by mohlo Rusko považovat za znovuobnovení hrozby a USA stojí jednoznačně proti cestě NATO na východ. O změně postoje k této otázce se začalo uvažovat v roce 1993 a to přímo v Bílém domě. Americký prezident B. Clinton se rozhodl otázku rozšíření NATO na americké půdě rozvířit.¹⁹

Dle článku deset Washingtonské smlouvy je rozšiřování Aliance čistě politický proces, do NATO se tedy podle tohoto článku nelze přihlásit, ale případný kandidát na členství musí být nejprve na základě jednomyslného rozhodnutí Severoatlantické rady, a to zpravidla, či spíše výhradně na úrovni hlav států a vlád, k připojení se k Washingtonské smlouvě vyzván. A to bývá až tehdy, usoudí-li členské státy, že nový

---

¹⁸ Cesta do NATO: od Varšavské smlouvy k Partnerství pro mír | Ministerstvo obrany. *Ministerstvo obrany* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.07.2021]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/informacni-servis/spolky/cesta-do-nato:-od-varsavske-smlouvy-kpartnerstvi-pro-mir-208190/>

¹⁹ FIDLER, Jirí a Petr MAREŠ. *Dějiny NATO*. Praha: Paseka, 1997., S 235

kandidát na členství splňuje určitá kritéria, že nebude pro Alianci oslabením, ale naopak posílením.²⁰

Výsledkem jeho tlaku byl program Partnerství pro mír, zahrnující vojenskou spolupráci zemí, které by se do programu vstoupily. V lednu 1994 byl program oficiálně schválen Severoatlantickou radou. Partnerství pro mír se mělo stát jakýmsi předstupněm samotného členství. Tento program předpokládal vojenskou spolupráci a možnosti bezpečnostních konzultací se zeměmi, které o něj projeví zájem. Nenabízel však stejné bezpečnostní záruky jako členským zemím, ani nezaručoval budoucí členství v Alianci.²¹

Americký prezident B. Clinton při své návštěvě Evropy (1994) prohlásil, že otázka rozšíření již není zda, ale kdy, jak ve svém díle zmiňují J. Fidler s P. Marešem. Tento postoj Američané následně demonstrovali i na půdě NATO a v září 1995 pak byly vydány požadavky pro uchazeče o přijetí. Avšak díky negativní ruské reakci a pravděpodobně nadcházejícím americkým prezidentským volbám byl celý proces až do přelomu roku 1996/1997 přerušeno. Ruský postoj k americké iniciativě rozšíření byl od samého začátku jednoznačně odmítavý, ovšem diplomatickou cestou se jej dařilo alespoň mírnit (např. Partnerství pro Mír).²²

8. července 1997 byl s v Madridu přijat významný dokument tzv. Madridská deklarace o euroatlantické bezpečnosti a spolupráci, jež obsahovala, že prvními nově přijatými státy do NATO budou Česká republika, Maďarsko a Polsko. Madrid tak symbolicky otevřel cestu státům, které budou připraveny stát se novými členy Severoatlantické aliance.²³

„Ministerstvo zahraničních věcí sděluje, že dne 4. dubna 1949 byla ve Washingtonu přijata Severoatlantická smlouva. Listina o přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě, podepsaná prezidentem republiky dne 26. února 1999, byla uložena u vlády Spojených států amerických, deponitáře smlouvy, dne 12. března 1999. Smlouva vstoupila v platnost na základě svého článku 11 dne 24. srpna 1949. Pro

---

²⁰ Cesta do NATO: od Varšavské smlouvy k Partnerství pro mír | Ministerstvo obrany. *Ministerstvo obrany* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.07.2021]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/informacni-servis/spolky/cesta-do-nato:-od-varsavske-smlouvy-kpartnerstvi-pro-mir-208190/>

²¹ *Natoaktual.cz*, [online], Partnerství pro mír: O programu, který předznamenal transformaci Aliance, © Jagello 2000, z.s. Dostupné z: <https://www.natoaktual.cz/zpravy/Partnerstvipro-mir>

²² FIDLER, Jirí a Petr MAREŠ. *Dějiny NATO*. Praha: Paseka, 1997., S 236

²³ FIDLER, Jirí a Petr MAREŠ. *Dějiny NATO*. Praha: Paseka, 1997., S 239

*Českou republiku vstoupila v platnost v souladu se zněním článku 10 smlouvy dne 12. března 1999.*²⁴

Stát se součástí NATO bylo hlavním cílem České republiky od jejího vzniku. Pro malý stát uprostřed Evropy to byl jasný krok k udržení bezpečnosti. Proces přípravy i samotné členství v Organizaci Severoatlantické smlouvy podstatným způsobem ovlivnil celou státní správu ČR, včetně fungování bezpečnostního systému státu. Členství v NATO představovalo pro státní správu, včetně jednotlivých prvků bezpečnostního systému zcela nový fenomén, který se podařilo postupně zapracovat jak do procesu zajištění obrany a ochrany státu, tak do organizace a řízení bezpečnostního systému samotného.²⁵

6.1 Výhody členství v nato

Přijetí nových zemí do NATO jako do jediné mezinárodní organizace s integrovanou vojenskou strukturou by zvýšilo celkovou úroveň zajištění bezpečnosti v celé oblasti střední Evropy. Získání bezpečnostních záruk vyplývajících zejména z článku 5 Severoatlantické smlouvy. Podíl financování ozbrojených sil z aliančních prostředků.

6.2 Nevýhody členství v nato

Možné nenaplnění cíle sjednotit všechny země Evropy do jedné organizace, nové rozdělení Evropy a možné vyšší výdaje na obranu. Snížení samostatného rozhodování o otázkách obrany.

Tyto body jsou pouze stručným výčtem této problematiky. Podrobně se zabývat tímto tématem by bylo velmi komplikované. V otázce členství v této mezinárodní organizaci určitě převládají výhody. Nevýhody by však neměli být opomíjeny a měli by být stále aktuálně projednávány.

---

²⁴ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě č. 66/1999

²⁵ BORKOVEC, Zdeněk, Proces vstupu ČR do NATO a jeho vliv na utváření bezpečnostního systému ČR, Vojenské rozhledy, 2014, roč. 23 (54), č. 1, S 8–21,

7 SOUČASNÁ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČR V KONTEXTU S EVROPSKOU BEZPEČNOSTNÍ POLITIKOU

Česko je od pradávna umístěno ve středu evropského kontinentu, kde se střetávají nejrůznější mocenské zájmy, a proto vše, co se stane v Evropě, se promítne do osudu českého národa. Evropskou politiku po staletí ovládal „koncert velmocí“, kdy jejich shoda určovala hranice jednotlivých evropských států a do velké míry i ovlivňovala mezinárodní události.²⁶

Evropská bezpečnostní politika vychází ze skutečnosti, že podstata bezpečnostních hrozeb a rizik po konci studené války se radikálně proměnila. Ve většině případů se jedná o nevojenská rizika, která zasahují převážně politickou, ekonomickou a sociální oblast. Česká republika by se měla aktivně zapojit do činností Evropské unie směřujících k pokrytí nevojenských hrozeb jako je organizovaný zločin, obchod s drogami, informační bezpečnost a podobně²⁷

První světová válka vytvořila podmínky pro boj za obnovu samostatného státu na základě jak historických práv, tak i práva národů na sebeurčení, a tak se podařilo ustavit koncem války Československou republiku jako splnění letitého úsilí o dosažení těchto cílů. Pro nový stát na mapě Evropy vyvstal úkol ujistit svou bezpečnost mezi ostatními evropskými státy. Středoevropská poloha Československa neponechávala nejmenší pochyby o tom, že jeho bezpečnost neoddělitelně souvisí s bezpečností Evropy.²⁸

Společná politika Evropské unie v oblasti bezpečnosti a obrany se vymyká svým zrodem na konci devadesátých let tradičnímu evolučnímu procesu evropské integrace.

---

²⁶ ORT, Alexandr. *Bezpečnost Evropy a Česká republika*: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Praha: Professional Publishing, 2005., S 8

²⁷ EICHLER, Jan. *Možnosti a perspektivy bezpečnosti ČR*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998., S 89-90

²⁸ ORT, Alexandr. *Bezpečnost Evropy a Česká republika*: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Praha: Professional Publishing, 2005, S 8

Pro řadu politiků se jistě stalo začlenění této dimenze mezi politiky Evropské unie téměř revolučním činem.²⁹

S prohlubováním a rozšiřováním integračního procesu se zvyšuje význam Evropské unie i v politické, bezpečnostní a vojenské oblasti. Tato politika se neustále vyvíjí a reaguje na rozvoj evropské integrace v ekonomické oblasti, na vztahy mezi členskými zeměmi Evropské unie i na mezinárodní vývoj. Dotýká se oblasti, která je považována tradičně za důležitou součást suverenity států. To je jeden z důvodů, proč integrace v této oblasti postupuje ve srovnání s oblastí ekonomickou pomaleji a rozvíjí se na bázi tradiční mezivládní spolupráce, která vyžaduje souhlasný přístup všech zúčastněných států a nevede k vytváření nadstátních orgánů a institucí. Rozhodující úlohu při její formulaci a uskutečňování mají členské státy, když orgány Evropské unie plní v podstatě roli pouze vykonavatele politiky dohodnuté členskými státy.³⁰

Bezpečnostní problematikou se zabývá II. pilíř Evropské unie nesoucí název Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP), který je organizován na mezivládním principu. Evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP) se účastní všechny členské země vyjma Dánska.³¹

Hovoříme-li o bezpečnostní politice EU „přesněji o její tzv. „evropské bezpečnostní a obranné politice“ (EBOP), bude užitečné hned na začátku poznamenat, že je součástí její „společné zahraniční a bezpečnostní politiky“ (SZBP), v určitých případech jejich nástrojem nebo prohloubením. V praxi se ovšem SZBP a její nedílná část – evropská bezpečnostní a obranná politika – prolínají. Dosud je termín EBOP používán ve všech oficiálních dokumentech Evropské unie, ale v návrhu Ústavní smlouvy je pro obě oblasti používán termín „společná“, tedy nejen „společná zahraniční a bezpečnostní politika“, ale i „společná bezpečnostní a obranná politika EU.“³² Smysl

---

²⁹ RAŠEK, Antonín. *Polistopadový vývoj armády a bezpečnostní politiky České republiky ve vztahu k Evropské unii: (studijní text)*. Praha: Agentura VPK, 2004., S 76

³⁰ HAD, Miloslav a Bohumil PIKNA. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001., S 9-11

³¹ BALABÁN, Miloš, Jan DUCHEK a Libor STEJSKAL, ed. *Kapitoly o bezpečnosti*. Praha: Karolinum, 2007., S 297-300

³² ORT, Alexandr. *Bezpečnost Evropy a Česká republika: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Professional Publishing, 2005., S 90

SZBP a EBOP spočívá ve společném postupu, který nás činí silnějšími, a Evropskou unii navenek jednotnější.³³

V prvních letech 21. toletí vývoj evropské bezpečnostní a obranné politiky urychlovaly zvláště události 11. září 2001 v USA. Formálně však boj s terorismem nebyl do rámce evropské bezpečnostní a obranné politiky zahrnut. Postupně se však zvyšovala politická vůle členských zemí přistoupit na takové prvky, které dosud odmítali.³⁴

Základním dokumentem, který stanovuje priority bezpečnostní politiky Evropské unie pro 21. století, je Evropská bezpečnostní strategie (EBS) s názvem Bezpečná Evropa v lepším světě.

Přijetí EBS na zasedání Evropské rady v Bruselu v prosinci roku 2003 se stalo důležitým činem pro další vývoj EBOP. EBS je jednoznačně koncepční dokument, jehož text je sice poměrně stručný a v mnohých ohledech nejde příliš do hloubky, ale z hlediska symbolického významu pro hledání evropské identity je zásadní. EBS vychází z přesvědčení, že Evropská unie musí usilovat o pozici globálního aktéra. Dokument se stal úspěšným pokusem o sblížení názorů členských států při hledání společného postoje k budoucí povaze evropské bezpečnostní politiky. Dále EBS předpokládá, že stávající a budoucí hrozby jsou natolik komplexní, že je nutné jim čelit společně.³⁵

Z geografického a historického hlediska představuje jednu z hlavních zahraničněpolitických priorit ČR východní a jihovýchodní Evropa. Východní partnerství napomáhá partnerským státům s ekonomickými reformami, reformou státní správy, reformou bezpečnostního sektoru nebo rozvojem občanské společnosti. Východní partnerství tvoří spolu s jižním partnerstvím nedílnou součást Evropské politiky sousedství. Z dlouhodobého hlediska je prioritou ČR v oblasti SZBP podpora demokracie, lidských práv a lidské důstojnosti v zemích sousedících s Evropskou unií.³⁶

---

³³ BALABÁN, Miloš, STEJSKAL, Libor, ed. *Bezpečné Česko v bezpečné Evropě*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, S 13

³⁴ ORT, Alexandr. *Bezpečnost Evropy a Česká republika: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Professional Publishing, 2005., S 104

³⁵ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006., S 254

³⁶ MZVČR. *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. MINISTERSTVO ZAHRA NIČNÍCH VĚCÍ. MZVČR: Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online]. MZVČR, © [cit. 2021-08-18]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_bezpecnostni/cr_a_szbp.html

Dne 1.5. 2004 se nepochybně stal mezníkem v našich dějinách, ale vývoj se tím nezastavil. Ve sjednocující se Evropě jsou nepochybně podmínky pro pozitivní rozvoj českého národa příznivější, než byl dosud. Evropská unie je jednoznačně oporou míru a bezpečnosti na našem kontinentu, a tudíž i jejich zárukou pro Českou republiku a její obyvatele. Před českou diplomacií i nadále zůstává úkol zajišťovat společně s jinými nástroji vládní politiky mír a bezpečnost státu, a je naděje, že společně to evropské národy dokáží lépe než izolovaně.³⁷

---

³⁷ ORT, Alexandr. Bezpečnost Evropy a Česká republika: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Praha: Professional Publishing, 2005., S 216

8 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ BEZPEČNOSTNÍ POLITIKU

Celková bezpečnost se skládá ze specifických oblastí, které se dají charakterizovat takto:

- Vojenská
- Ekonomická
- Politická
- Sociální
- Kulturní
- Ekologická

Bezpečnost je stále považována za prioritní požadavek naší společnosti, a to vzhledem k bezpečnostním hrozbám vnitřním i vnějším. Každé rozhodování by mělo vycházet z jasně stanovených strategických cílů, k jejichž splnění by měla být zaměřena veškerá další činnost. K správnému stanovení těchto cílů by měly napomáhat i prognostická hodnocení dalšího vývoje a v nich prioritně hodnocení bezpečnostního prostředí, v našem případě pro Českou republiku.³⁸

Obecně lze definovat bezpečnost, jako stav, kdy jsou na nejnížší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (stát, mezinárodní organizaci atd.) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat³⁹

Bezpečnost ČR popisujeme jako stav, kdy České republice nehrozí bezprostřední ohrožení územní celistvosti, svrchovanosti, demokratických základů České republiky, nebo ve značném rozsahu vnitřního pořádku a bezpečnosti, zdraví i

---

³⁸ MOŽNÉ VLIVY BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ NA ČESKOU REPUBLIKU A JEJÍ OZBROJENÉ SÍLY, Ing. Antonín KRÁSNÝ, CSc., plk. gšt. Ing. Oldřich SOCHA, Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/6267.pdf>, S 7

³⁹ ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002., S 11

životů, majetkových hodnot, nebo životního prostředí a ani není zapotřebí plnit mezinárodní závazky o společné bezpečnosti.⁴⁰

Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky.⁴¹

8.1 VNITŘNÍ BEZPEČNOST

Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující objekt (stát) a jeho zájmy akcemi zevnitř a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten. Hrozby demokratickému národnímu státu i jeho opatření proti nim se přitom týkají ohrožování demokratického politického systému od extremistů, sociálního systému od masové kriminality, hospodářství od korupce a ekonomické kriminality a sociálního, hospodářského a politického systému celkově od organizovaného zločinu.⁴²

8.2 VNĚJŠÍ BEZPEČNOST

Vnější bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby zvnějšku pro objekt (stát) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten.⁴³

Pojem vnější bezpečnost je vymezen ve vztahu k vnějším hrozbám a k ochraně vůči nim. Současně by měl existovat určitý objekt, který má svůj vnitřek a kolem něhož existuje vnější prostředí. V politologii, mezinárodních vztazích a bezpečnostních studiích je takovýmto objektem především národní stát, může se však jednat i o mezinárodní či supernacionální organizaci.⁴⁴

---

⁴⁰ ZOUBEK, Vladimír. *Právověda a státověda: úvod do právního a státovědního myšlení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., S 262-264

⁴¹ Ústavní zákon 110/1998 Sb, o bezpečnosti ČR, čl.3

⁴² ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002. S 16

⁴³ ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002., S 17

⁴⁴ ZEMAN, Petr. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Ústav strategických studií Vojenské akademie v Brně, 2002.. S 17

8.3 HROZBY A RIZIKA

Pojem **hrozba** bychom měli vysvětlovat jako projev, gesto, opatření nebo čin, který odráží schopnost nebo dokonce záměr někomu způsobit škody. Hrozba je znamením či předzvěstí takového působení, které na straně ohroženého vyvolává obavy. Každá hrozba může způsobit menší, větší nebo dokonce nenahraditelné škody, a tím vyvolává strach ohroženého. Hrozbu bychom měli pojímat jako jev objektivního charakteru, který působí nezávisle na zájmech ohroženého – ten svými opatřeními a svým chováním může hrozbu zmírnit nebo dokonce zcela eliminovat. Stejně tak ji ale může umocnit nebo i nechtěně vyvolat.⁴⁵

Rizika jsou sociální jevy odvozené od hrozeb, mají vždy subjektivní charakter. Rizika se pokaždé odvíjejí od rozhodnutí a činů toho nebo těch, kdo vyhodnocují situaci a podle toho pak jednájí. Může to být nejvýše postavený politik dané země, vláda konkrétního státu, nejvyšší činitel či rozhodovací orgán bezpečnostního společenství. Tento činitel, ať už na individuální či kolektivní úrovni, vždy podstupuje nějaké riziko, bere na sebe jakési riziko. Tím pádem také nese zodpovědnost za své kroky. Nikdy nelze hovořit o objektivním charakteru rizik. Bezpečnostní rizika se stejně jako hrozby v jednotlivých oblastech překrývají. Ten, kdo rozhoduje a přijímá opatření, může podstupovat rizika ekonomického, ale zároveň s tím třeba i politického nebo dokonce vojenského charakteru.

Diskuse o rozdílech mezi pojmy hrozba a riziko již dávno přesídlily z akademických kruhů do oblasti konkrétní bezpečnostní politiky. Mají vážný dopad na vnitroatlantické vztahy.⁴⁶

---

⁴⁵ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006., S 21

⁴⁶ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006., S 22-23

8.3.1 Nejvýznamnější hrozby pro země v euroatlantické oblasti

8.3.1.1 Vojenské hrozby

Referenčními objekty vojenských hrozeb nadále zůstávají zejména státy nebo geograficky jasně vymezená bezpečnostní společenství (např. NATO). Vývoj od roku 1949 ukázal, že agrese proti členskému státu NATO představuje neúnosné riziko nikoliv pro spojenecké státy, ale především pro případného agresora. Ten by totiž musel podstupovat riziko odvety, která by byla mnohem silnější než jeho úder. Z tohoto negativního vymezení vyplývá pozitivní závěr, že hrozba agrese vůči členským státům NATO je dnes téměř zanedbatelná.⁴⁷

8.3.1.2 Regionální konflikty

Podceňovat nelze ani hrozby vojenských konfliktů, které mohou propuknout na relativně odlehlých místech světa, daleko od euroatlantické oblasti. Takové konflikty však mohou rozbít regionální rovnováhu a v případě dalšího šíření mohou negativně ovlivnit i globální bezpečnostní situaci. Přestože se odehrávají na periferii, ohrožují bezpečnost Západu, neboť jejich hromadný dopad může zničit celou stavbu stávajícího bezpečnostního uspořádání.⁴⁸

8.3.1.3 Politické hrozby

Jejich referenčním objektem nadále zůstávají státy, vedle nich však do popředí vystupují hodnoty mezinárodního společenství. V důsledku toho pak činitelé bezpečnostní politiky, jimiž jsou nejvlivnější světoví hráči, zejména pak USA, NATO a EU, mohou v zájmu ochrany hodnot vystupovat na ochranu jiných států nebo ohrožených komunit uvnitř států. Velmi závažnou hrozbou se staly mezinárodní organizovaný zločin a terorismus. Teroristé velmi často zakrývají své skutečné úmysly a v zájmu dosahování politických cílů se uchylují k nepřímé strategii. Usilují o destabilizaci států a o narušení jejich systému bezpečnosti. Naléhavé jsou i hrozby plynoucí z existence nebezpečných diktátorských režimů, z nichž některé jsou silně vyzbrojeny konvenčními zbraněmi. Takové režimy jsou hrozbou pro své sousedy, pro regionální stabilitu, pro nerušený pohyb strategicky významných surovin a zdrojů

---

⁴⁷ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. S 23

⁴⁸ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 23

energie. Mohou ohrozit ekonomické zájmy řady států a mezinárodní stabilitu. Podceňovat nelze ani hrozby plynoucí z rozsáhlého porušování lidských práv v některých zemích nebo oblastech světa, které pak OSN může označit za „hrozbu pro mezinárodní mír a bezpečnost“.⁴⁹

8.3.1.4 Ekonomické hrozby

Jejich referenčními objekty jsou ekonomické zájmy států a mezinárodních ekonomických a obchodních uskupení, přičemž jejich vlády, resp. rozhodovací a výkonné orgány hrají roli činitelů bezpečnostní politiky. O ekonomických hrozbách se většinou hovoří spíše ve všeobecné rovině. To znamená rovinu negativních výsledků nebo tendencí, které by se mohla stát hrozbami. Především je to nestabilita světových trhů. Další hrozbou by se mohla stát nerovnoměrnost mezinárodního ekonomického vývoje, která na globálním trhu generuje více poražených než vítězů. Nejzávažnější, a přitom nejobtížněji zjištělnou a zvladatelnou ekonomickou hrozbou představuje propukání ekonomických krizí, jejichž důsledkem bývají sociální otřesy a politická nestabilita.⁵⁰

8.3.1.5 Ekologické hrozby

Jejich referenčním objektem je životní prostředí na zemi a v jejích jednotlivých regionech. Ekologickým organizacím se dosud daří otázku životního prostředí politizovat, méně úspěšné jsou při její securitizaci. Zatím se nedospělo k vytvoření globálního systému péče o životní prostředí, hlavní pozornost se soustřeďuje na regionální přístupy a aktivity.⁵¹

8.3.2 Nejzávažnější bezpečnostní rizika současného světa

Bylo by přesnější charakterizovat rizika nikoli podle toho, s jakými rozhodnutími jsou spojena, nýbrž podle toho, jakých nástrojů se týkají. V této oblasti hrají velký vliv tzv. strategická rozhodnutí, která jsou zakotvena v dokumentech, v dlouhodobých plánech modernizace ozbrojených sil či nákupu zbraní a zbraňových systémů, někdy padají v krizových nebo vypjatých situacích, které vyžadují neprodlená řešení. Jde o strategická rozhodnutí, která přijímají političtí činitelé na nejvyšší úrovni a

---

⁴⁹ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 24

⁵⁰ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 25

⁵¹ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 25

kteřá se týkají vojenských nástrojů bezpečnostní politiky. Rozhoduje se buď o jejich použití, nebo o jejich budoucí podobě a povaze.⁵²

8.3.2.1 Vojenská rizika

Do této skupiny rizik můžeme řadit ta, která se přímo týkají ozbrojených sil jako hlavního nástroje bezpečnostní politiky. Rizikem může být podceňování nebezpečí agrese a z toho plynoucí pasivita nebo nedostatečná, polovičatá opatření. Mezi dalšími riziky je zejména to, že konkrétní podoba a průběh vojenského zásahu se musí přizpůsobit politickým zájmům a rozhodnutím. V obecné rovině můžeme zmínit rizika spojená s nasazováním ozbrojených sil mimo vlastního území.⁵³

8.3.2.2 Politická rizika

V politické oblasti jsou nejnaléhavější a nejdůležitější rizika spojená s rozhodováním, jak se zachovat ve vztahu ke krizím v nestabilních částech světa, které mohou ohrozit i evropskou bezpečnost jako takovou. Mezinárodní organizace, především NATO, pak zvažují, co je menším rizikem. Na jedné straně to může být nečinnost vyplývající z nerozhodnosti v přístupu k regionálním krizím, které propukají zdánlivě daleko, ale svým dopadem nakonec mohou ohrozit stabilitu v celé Evropě. Na druhé straně pak je riziko, že takový přístup si diktátorské režimy vysvětlí jako potvrzení beztrestnosti svého jednání. Jejich agresivita pak může nadále zvyšovat a ještě více ohrožovat mezinárodní stabilitu a bezpečnost.⁵⁴

8.3.2.3 Ekonomická rizika

Z hlediska globální bezpečnosti se jedná o rizika spojená s chybnými makroekonomickými rozhodnutími, jež mohou vyústit v závažné neúspěchy ekonomických strategií. V krajním případě by pak mohlo dojít i k velkým politickým otřesům, které by mohly vést až k nestabilitě. Z hlediska bezpečnosti jednotlivých států a zejména pak nových členských států NATO je třeba upozornit na rizika spojená s

---

⁵² EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 25

⁵³ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. S 26

⁵⁴ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 26

nezbytnou modernizací výzbroje. Rizikem je rovněž pořizování vojenského materiálu nárazově, tedy na základě toho, kdy a v jakém objemu jsou k dispozici peníze.⁵⁵

8.4 HYBRIDNÍ HROZBY

Řada státních i nestátních aktérů se snaží svých politických cílů dosáhnout pomocí otevřených i skrytých aktivit koordinovaných v rámci celé škály nástrojů moci, bez ohledu na případnou kolizi s mezinárodním řádem založeným na pravidlech. Právě v tomto kontextu se objevil pojem hybridní hrozby, respektive hybridního válčení. Kapitola zastřešuje řadu hrozeb z dalších kapitol, zejména Působení cizí moci, Hrozby v kyberprostoru, Energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost, Terorismus a zčásti i Bezpečnostní aspekty migrace a Extremismus.⁵⁶

Již elementární vymezení „hybridní hrozby“ ukazuje na skutečnost, že ji nelze pojímat v podobném smyslu, v jakém nahlížíme většinu ostatních hrozeb, kdy každá představuje ohrožení více méně jen v jedné dimenzi. To, co rozumíme pod hybridní hrozbou, je primárně metoda, způsob, jakým je vedena konfrontace, respektive konflikt. Tento způsob vedení konfliktu představuje širokou, komplexní, přizpůsobivou a integrovanou kombinaci konvenčních a nekonvenčních prostředků, otevřených a skrytých aktivit, majících primárně charakter nátlaku a podvratné činnosti, které jsou prováděny vojenskými, polovojenskými a různými civilními aktéry.⁵⁷

8.5 KYBERNETICKÉ HROZBY

Před hrozbami v kyberprostoru není v dnešní době plně chráněn žádný stát, ČR nevyjímaje. Zhoršující se bezpečnostní situace nejen v oblastech bezprostředně sousedících s členskými státy NATO a EU pak umocňuje zvyšující se nároky na schopnost ČR samostatně reagovat na bezpečnostní hrozby v kyberprostoru. Můžeme pozorovat rostoucí snahy státních i nestátních aktérů v budování a používání kybernetických ofenzivních prostředků, které cílí zejména na kritickou infrastrukturu

---

⁵⁵ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, S 27

⁵⁶ Ministerstvo vnitra České Republiky [online]. Audit národní bezpečnosti. MVČR:©2016 [cit. 2021-07-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

⁵⁷ Tamtéž.

(KI), respektive její část vystavenou v kyberprostoru – kritickou informační infrastrukturu (KII) a významné informační systémy (VIS). Právě ty totiž představují v ČR klíčový systém prvků, jejichž narušení nebo nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost ČR, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva nebo ekonomickou situaci.⁵⁸

Za kybernetickou špionáží či nepřátelskými kampaněmi v kyberprostoru stojí stále častěji přímo cizí státy, potažmo jejich bezpečnostní struktury. Dále nabývá na významu působení kriminálních, teroristických či jiných extremistických skupin a jednotlivců v kyberprostoru, které mohou v dohledné době eskalovat až k prvním případům kyberterorismu, majícího dopady na životy a zdraví osob. ČR proto musí kontinuálně usilovat o navyšování odolnosti IT infrastruktury za účelem minimalizace dopadů kybernetických útoků a uvedení této infrastruktury rychle zpět do funkčního stavu. Zároveň musí ČR prosazovat důsledné dodržování bezpečnostních standardů u informačních a komunikačních systémů provozovaných orgány veřejné správy a správci KII a VIS a v rámci této snahy se pak zaměřit i na projekt elektronizace veřejné správy – eGovernment. Závažné narušení jeho bezpečnosti by totiž mohlo zastavit digitalizaci veřejné správy, vést k nedůvěře občanů v tento koncept a tím dokonce narušit či zpomalit fungování státu.⁵⁹

8.6 PŘÍRODNÍ HROZBY

S ohledem na trendy změny klimatu neustále roste počet mimořádných událostí či krizových situací způsobených přírodními hrozbami i závažnost jejich dopadů. Ve většině případů nelze zásadním způsobem omezit riziko jejich vzniku, ale můžeme je monitorovat, s určitým předstihem předpovídat a činit opatření k zajištění připravenosti na jejich řešení. Důležitá je také adaptace na změnu klimatu, která vzniku ztrát a škod předchází a zmírňuje tak ekonomické, sociální a další dopady změny klimatu.⁶⁰

---

⁵⁸ Ministerstvo vnitra České Republiky [online]. Audit národní bezpečnosti. MVČR:©2016 [cit. 2021-07-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Ministerstvo vnitra České Republiky [online]. Audit národní bezpečnosti. MVČR:©2016 [cit. 2021-07-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

9 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce se zabývá tématem analýzy Bezpečnostní strategie ČR v období od roku 1999-2015 včetně uvedení základních východisek bezpečnostní politiky ČR. Obsahem praktické části je také komparace bezpečnostních strategií a SWOT analýza.

9.1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY ČR OD JEJÍHO VZNIKU

Česká republika vznikla 1. ledna 1993 a navazovala na demokratickou tradici předválečného Československa. Zejména v bezpečnostní politice se jednalo o poznatky a zkušenosti s problémy geopolitického ukotvení a zajištění vnější bezpečnosti, s nimiž se Československo potýkalo v roce 1939 a 1968. Totalitní minulost se negativně odrazila v českém hospodářství, důvěře obyvatel ve státní moci, právo, mezinárodní závazky atd. Zde vznikala nutnost posilovat demokratické a občanské mechanismy a zdokonalovat aspekty právního státu. Rozpad sovětského svazu v roce 1989 tak vytvořil pro ČR podmínky pro definování bezpečnostních zájmů a politiky.⁶¹

Změny, které nastaly od roku 1989, sebou přinesly transformaci politického, ekonomického systému ale také ozbrojených složek, jejichž součástí byly i části s výrazně represivním charakterem. Velmi složité byly zejména změny v rezortech ministerstva vnitra a obrany. Ovšem největší transformaci obrana zažila v důsledku přijetí nové legislativy, obnovení Bezpečnostní rady státu, vstupem do Severoatlantické aliance, Evropské unie ale i účastí na zahraničních misích a profesionalizací armády. V těchto ohledech sehrála pozitivní roli akceptace širšího pojetí bezpečnosti a její realizace v praxi.⁶²

Vývoj obranné a bezpečnostní politiky ČR je rámován změnami v legislativě, které byly tvořeny v době totality, změnou vlád i programového směřování, přijímáním strategických dokumentů a jejich novelizací. Období po rozdělení Československa

---

⁶¹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁶² MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

v roce 1993 došlo k horečnému hledání způsobů obrany nového českého státu. Příznivé bezpečnostní klima v Evropě vytvořilo vhodné podmínky pro rozvoj demokracie, transformaci ekonomiky a prostoru pro vyhledávání způsobů zajištění suverenity a územní celistvosti.⁶³

Zásadní zákony, kterými se ze začátku řídila bezpečnostní politika českého státu, pocházely z období 1949-1989. V roce 1990 sice prošly novelizací, nicméně později musely být nevyhovující zákony nahrazeny. Zejména se jednalo o změny týkající se úlohy komunistické strany, depolitizace ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, humanizaci služby v bezpečnostních složkách atd. Ovšem dlouhodobá absence byla patrná v právních normách ústředního koordinačního orgánů v rámci bezpečnosti. Tuto normu pak v roce 1998 představoval ústavní zákon o bezpečnosti ČR, jenž stanovoval základní pravidla činnosti bezpečnostních systémů v různých krizových situacích. Následně došlo k pojmenování institucí zajišťujících bezpečnost ČR. Zákon také ustanovil Bezpečnostní radu státu jako poradní orgán pro věci bezpečnosti a obrany ČR.⁶⁴

Po vzniku samostatné ČR v roce 1993 byla obrana řízena podle Vojenské doktríny České a Slovenské federativní republiky z roku 1991 z uvedeného dokumentu pak bylo čerpáno při vytváření dalších strategických dokumentů. Následoval dokument Národní obranná strategie ČR, jenž byl vytvořen v roce 1997 a formuloval zásadní systémové změny týkající se přístupu k naplňování obranné funkce státu. Již zde byl patrný záměr o vytvoření jednotného bezpečnostního systému v rámci kompletní strategie obrany. Následovalo vytvoření dokumentu Bezpečnostní strategie ČR 1999, která přinesla kvalitativní změny obranné funkce státu, které pak byly blíže rozpracovány ve Vojenské strategii ČR 1999, kde jako základní nástroj bylo uvedeno věrohodné odstranění, podpořené dostatečnou vojenskou kapacitou. Jako nástroj věrohodného odstrašení již byla považována Organizace Severoatlantické smlouvy, dále

---

⁶³ KARFFA, V., BALADÁN, M., RAŠEK, A. Vývoj bezpečnostní politiky a strategie ČR v období 1990-2009. VOJENSKÉ ROZHLEDY. Vojenské rozhledy [online]. Vojenské rozhledy, © 2014 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/vyvoj-bezpecnostni-politiky-a-strategie-cr-v-obdobi-1990-2009>

⁶⁴ Tamtéž

NATO (vstup ČR 12. března 1999), což znamenalo přechod od samostatné obrany státu k obraně kolektivní.⁶⁵

Bezpečnostní strategie ČR představuje základní dokument bezpečnostní politiky, na který navazují další koncepce. Jedná se o vládní dokument, který je zpracováván Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentem ČR za účelem vyhledávání nadstranických přístupů týkající se bezpečnosti. Právní rámec pro tvorbu bezpečnostní strategie představuje ústavní pořádek ČR, tedy Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. Právní rámec je dále doplněn zákony navazující na ústavní pořádek ČR a spojenecké a další mezinárodní závazky, které vycházejí z členství v NATO, Evropské unii, Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).⁶⁶

Členství v NATO a následný vstup do Evropské unie rozhodujícím způsobem formulují bezpečnostní politiku ČR. Účast na tvorbě rozhodnutí, které ovlivňují bezpečnostní situaci v celé euroatlantické oblasti, je spojena s povinností nést plnou zodpovědnost a podílet se svou účastí.

9.2 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍCH STRATEGIÍ ČR

Následující kapitola bude analyzovat bezpečnostní strategie ČR z období 1999-2015. Bezpečnostní strategie představuje dokument, jenž je pravidelně aktualizovaný Ministerstvem zahraničních věcí a schválený Vládou ČR. Strategie si kladou za cíl definovat hodnoty, zájmy, postoje a cíle České republiky při zajišťování své bezpečnosti.

---

⁶⁵ KARFFA, V., BALADÁN, M., RAŠEK, A. Vývoj bezpečnostní politiky a strategie ČR v období 1990-2009. VOJENSKÉ ROZHLEDY. Vojenské rozhledy [online]. Vojenské rozhledy, © 2014 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: <https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obrana-politika/vyvoj-bezpecnostni-politiky-a-strategie-cr-v-obdobi-1990-2009>

⁶⁶ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

9.2.1 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 1999

Bezpečnostní strategie České republiky za rok 1999 představuje koncepční dokument bezpečnostní politiky státu, jenž byl vytvořen Ministerstvem zahraničních věcí a schválený vládou ČR. Bezpečnostní strategie identifikuje zájmy České republiky, obecná bezpečnostní rizika a z nich vyplývající potencionální hrozby. Koncepce definuje dlouhodobé záměry a opatření, které se podílejí na zajišťování podmínek mírového vývoje, hospodářské prosperity České republiky a zabezpečení místních obyvatel před vnějšími a vnitřními riziky. Bezpečnostní strategie vychází z komplexního pojetí bezpečnosti, jehož hlavním rysem je vědomá propojenost a vzájemná závislost oblastí politické, armádní, hospodářské a zajištění vnitřního pořádku včetně ochrany obyvatel. Bezpečnostní strategie navazuje na identifikované zájmy, zejména mezinárodní smluvní a politické principy a závazky České republiky vůči mezinárodním institucím. Dále respektuje Ústavu ČR, Listinu základních práv a svobod a právní řád České republiky.⁶⁷

Bezpečnostní strategie přináší obecný trend oslabení silových konfrontačních přístupů pro zajišťování bezpečnosti a jejich nahrazování kooperativnějšími přístupy. Součástí tohoto trendu je usilování o bezpečnější mezinárodní prostředí, což má význam zejména v zahraniční politice v otázkách ekonomického rozvoje státu, sociální stability, zajišťování rozvoje demokracie a ochrany lidských práv. Základní principy zajištění bezpečnosti pro jednotlivé oblasti jsou patrné v následujících oblastech. Dokument je rozdělen na několik kapitol. První kapitola se zabývá problematikou bezpečnostního prostředí, její charakteristikou, postavením a zájmy České republiky a bezpečnostními riziky a hrozbami. Následující druhá kapitola se zabývá problematikou bezpečnostní politiky státu, tj. zahraniční politikou, obrannou politikou, politikou v oblasti vnitřní bezpečnosti a hospodářskou politikou. Třetí kapitola uvádí problematiku zajištění bezpečnosti státu, krizové řízení a zajištění bezpečnostního systému státu.⁶⁸

9.2.1.1 *Bezpečnostní prostředí 1999*

V roce 1991 bylo možné bezpečnostní prostředí České republiky charakterizovat zejména překonáním globální blokované konfrontace. V důsledku uvedeného došlo k odvrácení možnosti vzniku globálního válečného konfliktu, nicméně se zvýšila také

---

⁶⁷MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

⁶⁸ Tamtéž.

možnost vzniku nových rizik a hrozeb. V uvedeném období došlo k rozptylu a odpovědností států po světě. Nebylo možné definovat jasného nepřítele, a tak bezpečnostní rizika byla početnější, různorodější a různé intenzity. Bezpečnost státu byla vymezována schopnostmi země bránit se nejen vojenským i nevojenským útokům a zvyšovala závislost na společném a účinném postupu mezinárodního společenství při řešení různých situací. V uvedené době bylo nutné brát na vědomí sílící vnější vlivy v důsledku globalizace, které se projevovaly zejména v oblasti ekonomické, finanční a informační.⁶⁹

9.2.1.2 Postavení a zájmy ČR v roce 1999

Hlavním předpokladem zajištění bezpečnosti ČR byla stabilní bezpečnostní situace v Evropě. Základním předpokladem pro zajištění bezpečnosti ve státu byly existující transatlantické a evropské organizace a závazky z toho vyplývající. Česká republika nevladnula zbraně hromadného ničení a sdílela zájem na jejich nešíření, neboť jejich význam je zejména politického charakteru. Koncepce v roce 1999 uvádí jako hlavní životní a strategické zájmy České republiky zajištění demokratického státního systému a svobody občanů, zachování suverenity státu a jeho územní celistvost. Pro zachování životních zájmů je podstatné zachování ústavního práva včetně demokratické a ekonomické prosperity. Strategické zájmy se pak odvíjely podle ambicí, možností a dlouhodobého postavení ČR ve světě. Hlavním strategickým záměrem v oblasti bezpečnosti bylo udržení spolehlivých spojeneckých svazků, jenž vycházejí z principů kolektivní obrany a prohlubování transatlantických vazeb. Cílem bylo také udržení přátelských a korektních vztahů se sousedními státy. V oblasti ekonomiky se jednalo o zajištění nerušeného chodu konkurenceschopné tržní ekonomiky a zajištění podmínek pro hospodářský rozvoj.⁷⁰

9.2.1.3 Bezpečnostní rizika a hrozby v roce 1999

Bezpečnostní rizika jsou procesy, jenž přímo či nepřímo negativně působí na společnost a funkce státu. Pro zajištění bezpečnosti je důležité průběžně identifikovat bezpečnostní rizika pro společnost, stát ale i občany. V uvedené Bezpečnostní strategii z roku 1999 byly zjištěny hrozby týkající se oblasti živelných katastrof, průmyslové a ekologické havárie, vznik a šíření epidemií, narušení či zneužívání standardních

---

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

mezinárodních ekonomických vztahů zejména v oblasti ohrožení počítačových sítí, což souvisí s jejich rozvojem po roce 2000.⁷¹

Dále teroristické akce a jiné organizované aktivity mezinárodního zločinu, rozsáhlé migrační vlny, násilné akce subjektů cizí moci proti osobám zdržujícím se na území ČR, majetku nebo zájmům státu, k nimž došlo během účasti státu v mezinárodních humanitárních misích. Dále ohrožení základních hodnot demokracie a svobody občanů v jiných zemích, rozsáhlá a závažná diverzní činnost za účelem znehodnocení prostředků obrany státu, hrozba agrese a vojenské napadení. Rizika týkající se narušení demokracie, agrese či vojenské napadení byla vyhodnocena jako rizika s velmi nízkou možností vzniku. Předchozí uvedená rizika ovšem ve vzájemné kombinaci mohou přerůst v hrozby.⁷²

9.2.1.4 Bezpečnostní politika státu 1999

Bezpečnostní politika státu koncepce rozděluje na zahraniční politiku, obrannou politiku a politiku v oblasti vnitřní bezpečnosti. Zahraniční politika se podílela na vytváření a udržování bezpečného mezinárodního prostředí, a to prostřednictvím členství v organizacích a aliancích např. OSN, NATO, ZEU (Západoevropská unie), OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě) atd. včetně účasti na mírových, vojenských misích a vytváření vlastních politických stylů podporující koncepci bezpečného mezinárodního prostředí. Základním přístupem obrany, ze kterého Česká republika v roce 1999 vycházela, bylo věrohodné odstrašení, což vyžadovalo jasně deklarovanou vůli nejvyšších politických představitelů a odhodlání občanů se zapojit do obrany zájmů státu. Nástrojem důvěryhodného odstrašení bylo NATO, jenž poskytovalo politickou záruku pomoci v případě ohrožení státu.⁷³

V rámci obranné politiky bylo prioritním cílem ČR působení v NATO a další rozvoj ozbrojených sil a schopností státu zajistit bezpečnost. Předpokladem pro dosažení cílů v této oblasti byla obrana státu před vnějším vojenským ohrožením, připravenost a spolupráce resortů státu z hlediska legislativy, zahraničně politické aktivity, obranného a civilního plánování atd. Koncepce obrany ČR dávala přednost politickým prostředkům před vojenskými a prevenci konfliktů před odstraňováním

---

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

⁷³ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

jejich následků. Obranná koncepce vycházela ze zadání vlády ČR, ustanovení Severoatlantické smlouvy a Strategie NATO.⁷⁴

V této oblasti koncepce stanovuje zlepšování vnitřní bezpečnosti a uplatnění standardů a postupů mezinárodních organizací a následnou integraci do bezpečnosti ČR. Uvedená vnitřní politika bezpečnosti se zaměřovala na zajišťování bezpečnosti z dlouhodobého hlediska a posilování represivního a preventivního působení státu s cílem zachování ústavního pořádku, demokracie a vnitřní politické stability. K hlavním prioritám patřil boj s organizovaným zločinem, ochrana pro nelegální migraci, potlačování rasové nesnášenlivosti, ochrana utajovaných skutečností a zajištění bezpečnosti při vojenských krizových situacích.⁷⁵

Hospodářská politika představovala podporu hospodářského růstu a zvyšování transparentnosti ekonomického prostředí a vztahů. Cílem byl dynamický rozvoj ekonomiky a mezinárodní ekonomické spolupráce. Klíčové bylo ekonomické zázemí a růst výkonnosti a konkurenceschopnosti průmyslu a odvozování zemědělské prvovýroby od stanovené úrovně potravinové bezpečnosti. Pro eliminaci rizik bylo nutné dosažení vnitřní a vnější ekonomické stability, snižování inflačních tlaků, pozitivní vývoj platební bilance, efektivní měnová a fiskální politika atd. Významný nástroj tvořila soustava hospodářských opatření pro krizové stavy, která zahrnovala opatření nouzového hospodářství, zajištění strategických zásob státu, hospodářskou mobilizaci, výstavbu potřebné infrastruktury a regulační opatření.⁷⁶

9.2.1.5 Zajištění bezpečnosti 1999

Třetí část koncepce se zabývá zajištěním bezpečnosti. Tuto odpovědnost v ČR mají orgány moci zákonodárné, výkonné a soudní. Bezpečnost ČR pak zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory a havarijní služby. Zapojeny jsou také vyšší územně samosprávné celky a samosprávy, jakož i právnické a fyzické osoby. Bezpečnostní systém je koncipován způsobem, aby každá z jeho částí mohla realizovat samostatně své úkoly. Základní principy zajištění bezpečnosti pak definoval Ústavní zákon o bezpečnosti ČR, jenž ustanovil

---

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

⁷⁶ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

Bezpečnostní radu státu (BRS), která navrhuje vládě opatření vedoucí k zajištění bezpečnosti (např. vyhlášení nouzového stavu).⁷⁷

Zajištění bezpečnostního systému státu z hlediska legislativy vymezuje jednotlivé části a jejich funkce a vzájemné vazby v obecných předpisech v souvislosti se vstupem ČR do NATO, dále v souvislosti se získáním členství ČR v Evropské unii, kdy bylo nutné přibližovat legislativu ČR právu EU. Zejména se jednalo i vytvoření právních mechanismů, jenž umožní uzavření Schengenské úmluvy a Úmluvy o Europolu (policejní spolupráce, zbraně, střelivo, pohyb osob, vízová politika, migrační politika atd.). Hospodářské zajištění se týkalo oblasti provádění opatření pro zajištění chodu národního hospodářství za krizové situace. Zejména procesy, které vedly k optimálnímu využití hospodářských zdrojů a tvorby státních hmotných rezerv, distribuci surovin, energií a materiálních prostředků.⁷⁸

Finanční zajištění se týkalo vyčlenění přiměřených finančních zdrojů nezbytných pro bezpečnostní systém a jeho složky. Logistické zajištění se věnovalo problematice zabezpečení infrastruktury nutné pro činnost bezpečnostního systému např. zásobování, skladovací kapacity, budování dopravních cest atd. Zdravotní zajištění řešilo zabezpečení lékařské a zdravotní péče v krizových situacích. Informační zajištění se pak týkalo zjišťování informací důležitých pro identifikaci a specifikaci hrozeb. Podstatné též bylo zajištění přiměřené průmyslové základny obrany, což představovalo snížení závislosti na zahraničních dodávkách a dostatek surovin v případě krizové situace.⁷⁹

---

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

⁷⁹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

9.2.2 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2001

Po schválení první Bezpečnostní strategie České republiky v roce 1999 došlo o dva roky později k její novelizaci. Uvedená Bezpečnostní strategie 2001 již plně vycházela z postavení ČR jako členského státu v NATO a jako kandidáta na členství v Evropské unii. Novelizovaná Bezpečnostní strategie uvádí v první části základní východiska bezpečnostní politiky ČR, charakterizuje bezpečnostní prostředí, bezpečnostní zájmy země, záměry a opatření s cílem zajištění nebo posílení bezpečnosti státu a jeho obyvatel.

9.2.2.1 *Bezpečnostní prostředí*

K hlavním aktérům mezinárodní politiky patří národní státy, jejichž role se dynamicky vyvíjí v důsledku globalizačních procesů ale i společenských změn. Zejména se jedná o posilování postavení občanů a působení v nevládních organizacích. Politika států je ovlivňována sdělovacími prostředky a veřejným míněním. Docházelo k posilování demokratických trendů zejména v euroatlantickém prostoru, a to rozšiřováním spojeneckých a integračních uskupení v NATO, jenž tvoří největší základnu bezpečnostní organizace v Evropě. Svůj význam uplatňuje také Organizace spojených národů (OSN), jejíž počet členů od roku 1945 se navýšil trojnásobně.⁸⁰

V návaznosti na platnost Amsterdamských smluv, Evropská unie se rozhodla o dalším posilování bezpečnostní politiky, a tak vznikla společná evropská bezpečnostní a obranná politika (CESDP). Kde se začala projevovat autonomní schopnost EU rozhodovat o rozmístění vojenských sil. Dále v zahraniční bezpečnosti došlo k uplatňování procesů Organizace pro bezpečnost a spolupráci (OBSE), které vytvářelo prostor pro posilování kooperativní bezpečnosti, preventivní diplomacie a předcházení konfliktům.⁸¹

9.2.2.2 *Rizika a hrozby*

Bezpečnostní strategie 2001 uvádí, že po skončení studené války došlo k výraznému snížení celkového napětí a poklesu rizika v celosvětovém měřítku. Ovšem začaly se objevovat nové hrozby, které bylo možné spatřovat ve státech, nevládních organizacích, které nerespektují mezinárodní pořádek a k prosazování vlastních zájmů

---

⁸⁰ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁸¹ Tamtéž.

využívají válku, násilí a potlačování základních lidských práv a svobod. Potenciál pro vznik regionálních krizí byl spatřován v etnických a náboženských sporech, při ekonomických a sociálních problémech a porušování lidských práv uvnitř států. Určité riziko také představovalo použití jaderných zbraní a zbraní hromadného ničení, jelikož stále více subjektů těmito zbraněmi disponovaly. Zejména se jedná o státy nedemokratické a nestabilní.⁸²

V celé řadě zemí se také začal objevovat jako problém terorismus. Ovšem nejzávažnější hrozbu představoval vývoj jihovýchodní Evropy, jelikož situace zde nebyla stále stabilizována. Mezinárodní společenství usilovalo o obnovení míru, ochranu lidských práv a svobod, odsouzení a potrestání válečných zločinců a vytvoření demokratických institucí. Ovšem je možné uvést, že nová rizika přenášela nové komunikační možnosti, které přispívaly k obohacení konfliktů mezi kulturami ale také otevírali možnosti pro organizovaný zločin zejména ochromováním informačních systémů. Bezpečnostní riziko také tvořila možnost vyrazení nebo úniku utajovaných skutečností sdílených v rámci NATO.⁸³

Z hlediska ekonomického sociálního a demografického pohledu docházelo k nerovnováze mezi jednotlivými zeměmi a rozšiřovala se tak propast mezi životní úrovní států euroatlantického regionu a rozvinutých zemí.

9.2.2.3 Bezpečnostní zájmy ČR

Bezpečnostní zájmy ČR v tomto období rozlišovaly zájmy strategické a životní. Primárním úkolem bezpečnostní politiky byla ochrana životních zájmů státu, tj. zajištění existence, suverenity, územní celistvosti a principů demokracie. Strategické zájmy se týkaly reálných možností a ambicí státu při dodržování závazků v NATO. Dále zachování spolupráce a přítomnosti USA v Evropě a rozvoj spolupráce a vytváření společné evropské bezpečnostní a obranné politiky EU (CESDP). V tomto období došlo ke změnám v ustanovení „Smlouvy o EU“ zejména v článcích týkající se bezpečnosti a

---

⁸² MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁸³ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

otevření pozic týkající se řešení krizí za účelem zpracovávání procedur spolupráce EU a NATO.⁸⁴

Z hlediska ekonomického, demografického a sociálního pohledu je ČR závislá na dělbě práce, export se podílel vysokou měrou na tvorbě domácího HDP. Cílem tedy bylo dosažení vyváženého růstu DPH. Součástí bezpečnosti je ochrana života, zdraví a majetku obyvatelstva v případě živelných katastrof, ekologických a průmyslových havárií atd. Nedílnou součástí je zajišťování bezpečnosti potlačováním negativních společenských jevů např. násilná a majetková kriminalita, terorismus, korupce, politický extremismus a další.⁸⁵

---

⁸⁴ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁸⁵ Tamtéž.

9.2.3 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2003

Bezpečnostní strategie 2003 představuje třetí koncepci od vzniku samostatné ČR. Jednalo se o koncepční dokument týkající se definice bezpečnostních hrozeb a způsobů a prostředků, jak těmto hrozbám čelit. Rozhodnutí novelizovat Bezpečnostní strategii bylo z důvodu významné změny v bezpečnostním prostředí pro nadcházející členství v Evropské unii. Česká republika se nachází ve středu stabilní Evropy s dobrými vztahy napříč státy ale i v rámci společenství s NATO. Nové hrozby vznikali neustále např. v souvislosti s teroristickým útokem 11. září 2001. Není pochyb o tom, že mezinárodní terorismus spolu se šířením zbraní hromadného ničení je největší hrozbou. Velký rozvoj techniky sebou přinesl řadu zlepšení do každodenního života, ale také vytvářel společnost více zranitelnou. A tak vláda v novelizaci této koncepce klade důraz zejména na kvalitní ochranu elektronických, komunikačních a informačních sítí a zohledňuje přitom skutečnost, že bezpečnost ohrožuje zejména organizovaný zločin a korupce.⁸⁶

Bezpečnostní strategie 2003 se rozděluje na kapitoly Úvod, Východiska bezpečnostní politiky ČR, Bezpečnostní zájmy ČR, Bezpečnostní prostředí (role státu a mezinárodních organizací a postavení ČR), Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR, obsahující podkapitoly zahraniční politika, obranná politika, politika v oblasti vnitřní bezpečnosti, hospodářská politika a zajišťování bezpečnosti a politika v oblasti veřejné informovanosti. Závěrečnou kapitolu tvoří Bezpečnostní systém ČR a Závěr.

9.2.3.1 Východiska bezpečnostní politiky ČR

Bezpečnostní strategie zobrazuje pojem bezpečnost jako žádoucí stav, kdy dochází ke snižování míry rizik pro stát, které plynou z hrozeb vůči obyvatelstvu, svrchovanosti, územní celistvosti a demokratickému řízení státu, vnitřnímu pořádku, životnímu prostředí a mezinárodním bezpečnostním závazkům. Tedy bezpečnostní politika pro rok 2003 zobrazuje souhrn opatření, která jsou vytvářena pro účely prevence a eliminace hrozeb. V rámci mezinárodní spolupráce je vytvářena bezpečnostní politika reagující na globální hrozby.

---

⁸⁶ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

9.2.3.2 Bezpečnostní zájmy ČR

Bezpečnostní zájmy ČR jsou i v této koncepci rozlišovány podle stupně důležitosti na životní, strategické a významné. Životní zájmy zahrnují zajištění existence státu, jeho suverenity a územní celistvosti. Strategické zájmy se věnují naplňování strategických zájmů, které slouží k ochraně životních zájmů. Jedná se zejména o bezpečnost a stabilitu euroatlantického prostoru, zachování globální stabilizační role a zvyšování efektivity OSN, pevné vazby v rámci NATO, OSN a EU. Dále rozvíjení role OBSE v prevenci ozbrojených konfliktů, potírání mezinárodního terorismu, snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení, eliminace napadení území ČR, podpora ekonomické bezpečnosti, posilování konkurenceschopnosti domácího průmyslu a podpora demokracie. K významným zájmům patří zajišťování životních a strategických zájmů, zvyšování kvality života obyvatel ČR, efektivity veřejné správy, snižování ekonomické a sociální nerovnováhy, ochrana životního prostředí, potlačování extremismu, rozvíjení technických a technologických schopností, prevence a příprava na nepředvídatelné živelné, ekologické a průmyslové havárie.⁸⁷

9.2.3.3 Bezpečnostní prostředí

Postavení států v rámci mezinárodní politiky se dynamicky vyvíjí vlivem globalizačních a integračních procesů, v důsledku posilování postavení nevládních aktérů a občanů docházelo k omezování suverenity státu ve prospěch práv a svobod občanů. Výsledky těchto procesů byly zejména zneužívány teroristickými skupinami, extremistickými skupinami či organizovaným zločinem. Geopolitické postavení České republiky se v důsledku demokratizačních a integračních procesů v euroatlantickém prostoru výrazně změnilo. S rozšiřováním NATO a EU se ČR stala středem, čímž došlo k posílení bezpečnosti. EU pokračovala v budování bezpečnostní a obranné politiky s prioritou prevence krizí a ozbrojených konfliktů např. eliminaci hrozeb prostřednictvím navýšení počtu vojenské kapacity.⁸⁸

K posilování bezpečnosti výrazně přispěly vztahy mezi NATO a EU např. prohloubení vztahů s Ruskem na Římském summitu v roce 2002 a s Ukrajinou na Pražském summitu, kde také došlo k rozšíření cílů bezpečnostní spolupráce se zeměmi

---

⁸⁷ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁸⁸ Tamtéž.

jako je Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Maroko, Mauretánie a Tunisko. V roce 2002 ustanovila EU společně s RF konzultační mechanismus pro zvládání krizí a rozvoji koncepci „širší Evropy“ za účelem posílení bezpečnosti nových členů. Vývoj bezpečnostního prostředí výrazně potvrdil význam mezinárodních smluv v oblasti odzbrojení, kontroly zbrojení a nešíření ZHN a nutnost jejich důsledného plnění. Ovšem byly shledány nedostatky v oblasti omezené činnosti vědecko-technického rozvoje a nedostatečném ověřování a vynutitelnosti jejich dodržování. Pro ČR mělo v tomto období význam zlepšování podmínek pro ekonomickou spolupráci a obchod. Zejména se tedy jednalo o snižování bariér pro ekonomickou spolupráci a volný obchod v rámci WTO.⁸⁹

Z dlouhodobého hlediska se jako hrozba nejevil vznik vojenského konfliktu. Ovšem v působnosti globálních trendů bylo zjištěno, že situace se od předchozího období zhoršila. Jednalo se o nové trendy, jejichž důsledkem byl vznik obtížně předvídatelných hrozeb např. teroristické organizace, radikální náboženská, sektářská a extrémistická hnutí a skupiny. Tyto skupiny pak vytvářejí spojenectví mezi sebou, s totalitními, diktátorskými nebo ideologicky nesnášenlivými režimy a následně pak ohrožují demokratický systém a lidská práva a svobody.

Z hlediska událostí 21. století je patrné, že teroristé nespolupracují lokálně a izolovaně ale globálně a koordinovaně. Terorismus ve spojení s extrémistickými ideologiemi v kombinaci se šířením ZHN (zbraně hromadného ničení) vytváří reálnou hrozbu. Teroristé využívají asymetrickou strategii, tzn. vyhýbají se přímému střetu, útočí na území definovaných protivníků a jeho svůj cíl si většinou vybírají civilní cíle. Z hlediska šíření ZHN se jeví jako nejrizikovější Střední a Blízký východ a jižní a východní Asie. Šíření ZHN bylo podporované rostoucím know-how, technologií a materiálu dvojího využití. Pro ČR byla výzva hledání způsobů zajištění bezpečnosti v případě ohrožení ZHN nebo konvenčními zbraněmi.⁹⁰

Jak bylo již uvedeno v předchozích koncepcích na periferiích euroatlantického prostoru se vyskytují regiony a státy méně stabilní, které pak tvoří útočiště pro

---

⁸⁹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

⁹⁰ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

extremistické skupiny a poskytují tak prostředí pro organizovaný zločin (drogy, migrace, obchod s lidmi, korupci atd.). K terorismu také přispívají rozdíly mezi severem a jihem, kdy se prohlubuje ekonomické a sociální zaostávání jihu, což vede k nespokojenosti obyvatel a migraci. V důsledku globalizace vzniká také možnost rychlého šíření nakažlivých a smrtelných chorob.

9.2.3.4 Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR

Zahraniční politiku ČR prosazovala prostřednictvím upevnování svého postavení v mezinárodním společenství. ČR vycházela při formulaci bezpečnostní politiky ze Strategie NATO a závěrů Pražského summitu. Cílem tedy bylo přispívání k rozvoji aliančních sil a prostředků a k adaptaci NATO na nové bezpečnostní prostředí a výzvy. V tomto období se ČR soustředila na prohlubování účinnosti norem mezinárodního práva v mezinárodních vztazích, týkajících se např. ochrany lidských práv a svobod před zlovůli totalitních, diktátorských a nesnášenlivých režimů. Obranná politika ČR představuje stejné zájmy jako v předchozích koncepcích, a to zejména zajišťování svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku. V této oblasti tvoří základní pilíř obrany ČR členství v NATO a přijímání stejné strategické koncepce. Politika v oblasti vnitřní bezpečnosti se týká zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v zemi.⁹¹

Prostřednictvím zákonem pověřených institucí dochází k analýze hrozeb, rizik a vytváření návrhů na jejich eliminaci. Na zajištění bezpečnosti se podílí všechny složky bezpečnostního systému uvedených v předchozích koncepcích. Možné je zdůraznit problematiku terorismu a nelegální migrace vzhledem k událostem z 11. září 2001. Tématem byla také problematika distribuce, prodeje a zneužívání omamných látek, boj proti korupci a hospodářské kriminalitě, odhalování a postihování projevů xenofobie a rasismu, nežádoucích dopadů obchodu se zbraněmi a vojenským materiálem a ochranu komunikačních systémů.

Hospodářská politika se věnovala problematice reforem veřejných financí s cílem snižování zadluženosti, udržování stabilní cenové hladiny, zajištěním finančního a devizového hospodářství státu, minimalizace zprůhlednění finančních toků v ekonomice země, zamezování monopolizace klíčových segmentů české ekonomiky,

---

⁹¹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

trvalé zajišťování lidských, věcných a finančních zdrojů pro udržení bezpečnosti země, provádění finanční kontroly v oblasti dovozu a vývozu, návrh na blokadu účtu spojených s teroristickou činností atd. V oblasti veřejné informovanosti státní orgány prohlubovaly zejména spolupráci se sdělovacími prostředky, podpora tvorby a provozu portálu veřejné správy, podpora předávání informací v oblasti bezpečnosti, podpora budování informační infrastruktury, podpora vzdělávacích programů atd.⁹²

9.2.3.5 Bezpečnostní systém ČR

Bezpečnostní systém v tomto období byl vyhodnocen jako funkční, a to díky provázanosti české tradice a zkušeností ve spojení s poznatky srovnatelných evropských demokracií. Zejména se zde projevilo úzké napojení s NATO, EU a dalšími institucemi jako je OSN, OBSE a WTO. Ovšem bezpečnostní systém musí stále reagovat na vývoj a změny v oblasti bezpečnosti, a tak je nezbytné jej průběžně aktualizovat, ač jeho cíle a záměry jsou ve všech koncepcích ve výsledku stejné. Jako je prosazování a zlepšování vzájemných vztahů na jednotlivých úrovních mezi ústředními orgány a posílení spolupráce mezi bezpečnostními radami a krizovými štáby na všech stupních.⁹³

---

⁹² Tamtéž.

⁹³ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

9.2.4 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2011

Bezpečnostní strategie 2021 navazuje na východiska a vymezení bezpečnostních zájmů na Bezpečnostní strategii ČR z roku 2003 a stanovuje proměny bezpečnostního prostředí, včetně klíčových hrozeb v euroatlantickém prostoru. Cílem koncepce je zajištění systémového a koordinovaného rámce prosazování bezpečnostních zájmů ČR a přispění k efektivnímu využívání jednotlivých multilaterálních, bilaterálních a národních nástrojů a odpovídající alokaci zdrojů pro tyto účely. Uvedená bezpečnostní strategie 2011 je rozdělena do několika kapitol. Zejména se jedná o Úvod, Východiska bezpečnostní politiky, Bezpečnostní zájmy ČR, Bezpečnostní prostředí (strategický kontext, nejvýznamnější trendy a faktory a bezpečnostní hrozby), dále Strategii prosazování bezpečnostních zájmů ČR (kolektivní rozměry zajištění obrany a bezpečnosti, strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, ekonomický rámec zajištění bezpečnostních zájmů, institucionální rámec zajištění bezpečnosti a bezpečnostní systém ČR).⁹⁴

9.2.4.1 Východiska bezpečnostní politiky ČR

Bezpečnostní strategie ČR v této koncepci zobrazuje přístupy, nástroje a opatření, které vedly k zabezpečení bezpečnosti, ochrany občanů a státu. Koncepce uvádí, že kvůli povaze soudobých bezpečnostních výzev již není možné bezpečnostní politiku striktně členit podle dílčích bezpečnostních zájmů. Institucionální a věcné provázání a koordinace nástrojů jsou nezbytné pro efektivní zajištění bezpečnosti ČR. Bezpečnostní politika ČR vychází z principu nedělitelnosti bezpečnosti. Myšleno tak, že bezpečnost ČR není možné oddělovat od bezpečnosti v euroatlantické oblasti, tedy od globální bezpečnostní situace. Bezpečnostní politika nekončí za hranicemi ČR, ale řídí se specifickými zájmy a solidaritou v rámci NATO a EU. Koncepce uvádí, že ČR v tomto období dávala přednost předcházení ozbrojeným konfliktům a provozování preventivní diplomacie.⁹⁵

9.2.4.2 Bezpečnostní zájmy ČR

Bezpečnostní zájmy ČR jsou jako v předchozích koncepcích bezpečnosti rozdělovány na životní, strategické a významné. Životní zájmy se týkají zajištění svrchovanosti, územní celistvosti a politické nezávislosti s ČR a základních lidských

---

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR:

Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

práv a svobod. Strategické zájmy se týkají problematiky zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR pro následující období, a to zejména prostřednictvím bezpečnosti, stability v euroatlantickém prostoru, prevencí zvládnutí místních a regionálních konfliktů, zajištění demokracie, základních svobod, zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva, zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti ČR a prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb. K významným zájmům patřilo snižování kriminality, vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti, posilování veřejné informovanosti a další.⁹⁶

9.2.4.3 Bezpečnostní prostředí ČR

Z hlediska analýzy bezpečnostního prostředí ČR je možné říci, že prochází dynamickými změnami a dochází tak k prolínání vnitřních i vnějších hrozeb, které mají pak zásadní dopad na zajištění bezpečnosti. V důsledku toho je nutné prolínání přístupů vojenských, civilních, diplomatických a ekonomických. Jako v předchozích koncepcích i pro toto období je velmi n nepravděpodobný vojenský útok na ČR a to zejména díky členství ČR v NATO a EU a udržování dobrých vztahů s přilehlými zeměmi. K hlavním hrozbám podle této koncepce patří vyhrcoené postoje týkající se hodnotových základů společnosti, které zpochybňují koncept demokratického právního státu a popírající lidská práva a svobody.⁹⁷

Na rovnováhu bezpečnostního prostředí mají vliv rostoucí ambice nových globálních a regionálních aktérů. Aspirace některých těchto států jsou spojené s významným růstem jejich vojenských kapacit a zbraní hromadného ničení, rostoucí poptávkou po surovinách, aktivitou na finančních trzích či soupeřením o vliv na strategických místech a agresivním prosazováním politických záměrů. Hrozby představují pokusy některých států po budování sféry vlivu prostřednictvím kombinace politického, hospodářského a vojenského tlaku.⁹⁸

---

⁹⁶ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

⁹⁷ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

⁹⁸ Tamtéž.

Vývoj bezpečnostních hrozeb se bezesporu odvíjí od slabých a zhroutených států, jejichž vlády nejsou schopné zajistit vlastní ochranu. K dalším negativním aspektům souvisejících s globalizací je zneužití provázanosti finančních trhů informačních a komunikačních technologií a infrastruktury. Nerovnoměrný ekonomický rozvoj a snadné šíření radikálních politických a náboženských myšlenek. Jedním z dopadů tehdejšího vývoje byla změna relativní váhy jednotlivých aktérů a možného oslabení postavení Evropy a USA a posílení tendence nadřazenosti národních zájmů na úkor společných tendencí, které vedly ke snížení solidarity a efektivity NATO a EU.⁹⁹

Patrné také byly dopady demografických změn, rostoucí závislost na dostupnosti přírodních zdrojů, dopady klimatických změn, vyšší četnost mimořádných událostí spojených s přírodními pohromami. Bezpečnostní hrozby se týkaly zejména terorismu, šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, kybernetickými útoky, nestabilitou a regionálními konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, negativními aspekty mezinárodní migrace, organizovaný zločin a korupce, ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury, přerušení dodávek strategických surovin a energie a pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události.¹⁰⁰

NATO ve Strategické koncepci z 2010 definovalo svou roli v prostředí, kde hlavní hrozby pro euroatlantický prostor mají původ za jeho hranicemi a nejsou čistě vojenského charakteru. A tak byl důraz kladen na budování schopností, které budou sloužit k řešení celého spektra krizí od prevence konfliktů až po dosažení stability v postkonfliktních situacích. EU usilovala o posilování své role v oblasti prevence a zvládání krizí, zejména prostřednictvím Lisabonské smlouvy, která obsahuje řadu institucionálních ale i funkčních změn pro celkové zefektivnění zahraničně- bezpečností a obranné politiky EU.¹⁰¹

9.2.4.4 Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR

Zajištění obrany ČR představuje aktivní účast v systému kolektivní obrany NATO. ČR zde podporuje opatření, která směřovala k posílení článku 5 Washingtonské smlouvy a přispívala tak k rozvoji aliančních sil a prostředků pro adaptaci NATO na

---

⁹⁹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

nové bezpečnostní prostředí. Funkce a význam NATO stojí na adekvátním příspěvku každého člena.

ČR v tomto období rozvíjela své schopnosti vedoucí k zajišťování obrany svého území ale také zapojení země do systému kolektivní obrany NATO a plnění klíčových cílů. ČR je trvale zapojena do aliančního integrovaného systému protivzdušné obrany (NATINADS), jenž je jedním ze základních pilířů obrany státu. V tomto období ČR vytvářela podmínky pro aktivní účast v NATO, EU a OSN při řešení krizí a konfliktů např. zapojení mezinárodního společenství při řešení situace v Afghánistánu. Prostřednictvím členství v EU se následně ČR podílela na rozvoji nástrojů a politik definovaných v Lisabonské smlouvě.¹⁰²

V rámci strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb se ČR aktivně zapojuje do potírání všech forem terorismu (na národní i na mezinárodní úrovni vč. sjednávání protiteroristických úmluv). Mezi hlavní problémy patří financování terorismu, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura atd. ČR v důsledku protiteroristické strategie EU přijímá preventivní opatření. V rámci NATO ČR sdílí zpravodajské informace, v rámci EU formuluje konkrétní opatření proti terorismu. V uvedené koncepci ČR podporuje alianční politiku odstrašení, která je založena na kombinaci jaderných a konvenčních schopností a zejména jejich nešíření.

V tomto období přinášelo hrozby kybernetické útoky na informační infrastrukturu ČR. Bylo tedy podstatné vybudovat pružné systémy a schopné minimalizovat dopady kybernetického útoku. Další hrozbu představovala nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí zejména ve východní Evropě a v oblasti Balkánu. V důsledku toho se také projevovala mezinárodní migrace. Další význam sebou přinášel boj proti organizovanému zločinu a korupce a podporu mezinárodní policejní spolupráce, jenž umožňuje rychlou reakci na aktivity kriminálních subjektů, které svoji aktivitu provádějí napříč státy. S problematikou také souvisí ochrana kritické infrastruktury a strategických podniků, zejména odvětví energetiky, zemního plynu, ropy a tepelné energie a potenciálního přerušení dodávek

---

¹⁰² MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

strategických surovin. Předcházením přírodního nebo antropogenního původu událostí je další prioritou strategie prosazování bezpečnostních zájmů.¹⁰³

Ekonomický rámec zajištění bezpečnostních zájmů podporuje z dlouhodobého hlediska udržitelný hospodářský růst a vytváří příznivé ekonomické prostředí, tj. zejména konkurenceschopnost ČR, prevence rizik, minimalizace dopadů negativních ekonomických jevů, optimalizace ochranných mechanismů subjektu, minimalizaci rizikových zahraniční investiční zainteresovanosti ČR, předcházení a eliminace mezinárodních arbitráží proti ČR nebo prověřování aktivit suverénních fondů. Institucionálním nástrojem pro zajištění bezpečnosti politiky státu je adekvátní bezpečnostní systém s funkcemi integrovat, koordinovat a řídit jednotlivé složky za předpokladu flexibilního reagování na vzniklé hrozby. Významnou roli při zajišťování bezpečnostních zájmů ČR hraje diplomatická služba, jak uvádí koncepce bezpečnosti ČR za rok 2011, jelikož je podstatné rozvíjet bilaterální vztahy a spolupracovat v rámci mezinárodních organizací. Hlavní nástroje realizace obranné politiky uvádí koncepce zejména armádu ČR, vojenské zpravodajství a další orgány veřejné správy a samosprávy.¹⁰⁴

---

¹⁰³ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

¹⁰⁴ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

9.2.5 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE 2015

Uvedená bezpečnostní strategie ČR 2015 obsahuje následující kapitoly. Zejména úvod, východiska bezpečnostní politiky ČR, bezpečnostní zájmy ČR, bezpečnostní prostředí, jenž dále popisuje strategický kontext, nejvýznamnější trendy a faktory a bezpečnostní hrozby. Závěrečná kapitola se zabývá strategií prosazování bezpečnostních zájmů ČR prostřednictvím kolektivního rozměru zajištění obrany a bezpečnosti, strategií prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, ekonomickým rámcem zajištění bezpečnostních zájmů, institucionálním rámcem zajištění bezpečnosti a bezpečnostním systémem ČR. Bezpečnostní strategie ČR 2015 navazuje na východiska bezpečnostních zájmů uvedených v Bezpečnostní strategii z roku 2003 a aktualizuje bezpečnostní systém z roku 2011. Tato strategie zohledňuje a popisuje proměny bezpečnostního prostředí včetně klíčových hrozeb v euroatlantickém prostoru.

9.2.5.1 *Východiska bezpečnostní politiky ČR*

Uvedená kapitola stanovuje úkoly vlády a orgánů všech územních samosprávných celků v příslušném rozsahu s cílem zajišťovat bezpečnost obyvatel, ochranu svrchovanosti a územní celistvost státu za předpokladu zachování náležitostí demokratického státu. Bezpečnost strategie obsahuje přístupy, nástroje a opatření vedoucí k zajištění bezpečnosti a ochrany státu. Bezpečnost ČR je zajišťována na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce a ochrany jeho života, zdraví a svobody.¹⁰⁵

Pro zajištění těchto principů je nutné zajišťovat bezpečnost všech státních institucí. Klíčový význam pro zajištění bezpečnosti má politická a hospodářská stabilita Evropské unie. Zejména se jedná o otázku přístupu na trhy a zajištění energetických zdrojů. Bezpečnostní politika ČR v roce 2015 byla založena na proaktivním přístupu a včasné reagování na detekci hrozeb a jejich analýzu. Záměrem bylo aktivní předcházení ozbrojených konfliktů a preventivní diplomacie. Ovšem základním východiskem pro zajištění obrany a bezpečnosti je účast v NATO.

9.2.5.2 *Bezpečnostní zájmy ČR*

Bezpečnostní zájmy ČR v této koncepci pro rok 2015 jsou rozlišovány podle stupňů důležitosti a kategorií na životní, strategické a významné. Životní zájmy představují zajištění suverenity, územní celistvost a politickou nezávislost. Strategické

---

¹⁰⁵ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2015 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

zájmy se týkají zejména naplňování zájmů k ochraně životních zájmů prostřednictvím členství v organizacích OSN a NATO. K dalším významným zájmům patřilo snižování kriminality, posilování zpravodajské ochrany, vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, zvyšování profesionality státních institucí, posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR, zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, spolupráce veřejné správy s občany, rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací, jež působí v oblasti bezpečnosti, posilování veřejné informovanosti, ochrana životního prostředí a další.¹⁰⁶

9.2.5.3 Bezpečnostní prostředí

Bezpečnostní prostředí se vyvíjí v závislosti na globálních trendech a potenciálu vznikajících asymetrických hrozeb a zvyšující se možnost jejich šíření z relativně vzdálených oblastí místních či regionálních konfliktů. Prostor v roce 2015 bylo charakteristické dopadem na ČR nestabilitou a konflikty vyskytující se za hranicemi EU. K hlavním bezpečnostním hrozbám v roce 2015 bylo vyhodnoceno oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodních právních závazků v oblasti bezpečnosti, nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, terorismus, šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, kybernetické útoky, negativní aspekty mezinárodní migrace, extrémismus a nárůst interetnického a sociálního napětí, organizovaný zločin (hospodářská a finanční kriminalita, korupce a obchodování s lidmi), ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury, přerušení dodávek strategických surovin nebo energie, pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události.¹⁰⁷

9.2.5.4 Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR

Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR staví zejména na klíčové účasti v systému kolektivní obrany NATO a vytváření společné zahraniční politiky EU a zapojování se do zahraničních misí, financování a realizaci evropské rozvojové spolupráce, humanitární pomoci a dodávek surovin. ČR prohlubuje budování kapacit, mechanismů a prostředků EU vedoucí k systému kooperativní bezpečnosti a posilování stability a zvládání krizí a konfliktů. V rámci strategie prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb má zásadní vliv na ČR oslabování mechanismu kooperativní

---

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2015 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

bezpečnost i politické a mezinárodněprávní závazky v oblasti bezpečnosti ale také nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru. Ke zmírňování hrozeb ČR využívá bilaterálních vztahů, alianční a unijní nástroje OSN a OBSE.¹⁰⁸

V této problematice se vláda zaměřovala v rámci zahraničně-politických priorit na země východní Evropy (Balkán) v posilování vzájemné spolupráce. Dále byla patrná nestabilita v severní Africe a Blízkém a Středním východě. Hlavním cílem ČR byla participace na formulování a realizaci Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU s aktivní účastí na misích a obraně politice NATO. K dalším hrozbám vyžadující prevenci byly kybernetické útoky a s tím související zajištění bezpečnosti informační infrastruktury vládních systémů, řešení otázky mezinárodní migrace a spolupráce v oblasti azylové politiky tzn. dublinského systému a dodržování schengenského acquis.

109

Další oblastí prevence je eliminace kriminality a sociálně patologických jevů a posilování důvěry občanů ve schopnost státních institucí vymáhat v těchto oblastech právo. Zvláštní význam je patrný v případě ochrany kritické infrastruktury, což zahrnuje zahraniční investice do odvětví kritické infrastruktury a do strategických podniků, aby nedošlo k jejich zneužití v rámci prosazování hospodářských a politických zájmů cizích zemí. Podstatné je také řešení krizí způsobených přerušением dodávek strategických surovin a energie, kde ČR v oblasti bezpečnosti zajišťuje maximální diverzifikaci zdrojových teritorií a přepravní infrastruktury. V případě pohrom přírodního nebo antropogenního původu nebo jiných mimořádných událostí je podstatné zajištění integrovaného záchranného systému a dalších složek. V rámci zajištění ekonomického rámce zajištění bezpečnostních zájmů se hospodářská politika věnuje stejným druhům prevence jako v letech předchozích, a to udržování a posilování mezinárodní konkurenceschopnosti, prevencí rizik, minimalizací negativních dopadů atd.

---

¹⁰⁸ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2015 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pd

¹⁰⁹ MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2015 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z: https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pd

9.3 KOMPARACE BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR 1999-2015

Předmětem uvedené kapitoly je komparace Bezpečnostních strategií v období od roku 1999-2015. Jak je patrné, bezpečnostní strategie České republiky je základní dokument bezpečnostní politiky země. Jedná se o veřejný, politický a bezpečnostní dokument, na který dále navazují další dílčí strategie a dokumenty. Bezpečnostní strategie uvádí zejména aktuální stav bezpečnostního prostředí v době, kdy došlo ke vzniku uvedených koncepcí. Bezpečnostní prostředí neobsahuje trendy a možnou predikci budoucího vývoje. V uvedených popisech je patrná absence popisu vnitřního prostředí v České republice. Při srovnání jednotlivých charakteristik bezpečnostního prostředí je patrné, že uvedený pohled se konkretizoval v návaznosti na vstup ČR do NATO a Evropské unie. Kromě toho vliv na tuto koncepci měly také události týkající se vývoje na Balkáně, Středním a Blízkém východě a teroristické útoky spojené s 11. zářím 2001. Bezpečnostní strategie popisují bezpečnostní politiku jako souhrn aktivit, které se věnují problematice zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti, jenž jsou realizovány prostřednictvím provázaných zahraničních, obranných a hospodářských politik. Z hlediska komparace nejdříve dojde k posouzení rozsahu jednotlivých strategií. Každá z uvedených strategií obsahuje úvod a závěr (s výjimkou strategií pro rok 2011 a 2015). Na první pohled je patrné, že není jasně ukotvená jejich struktura, tedy od roku 2003 dochází ke stejnému složení kapitol. Také je patrné, že čím novější vydání, tím je bezpečnostní strategie obsáhlejší, což je pochopitelné vzhledem k rozsáhlosti nových hrozeb a vlivu globalizace na jejich vznik. Bezpečnostní strategie z roku 1999 tvořila základní koncepční dokument bezpečnostní politiky státu, následující koncepce tento dokument aktualizují a doplňují. Bezpečnostní strategie vycházejí z komplexního pohledu bezpečnosti, jenž je charakterizováno propojením politických, vojenských a hospodářských oblastí ale i oblastí vnitřního pořádku a ochrany práv a svobod obyvatelstva. Bezpečnostní strategie ČR 2015 navazuje ve svých východiscích na vymezení bezpečnostních zájmů uvedených v Bezpečnostní strategii ČR z roku 2003 a aktualizuje Bezpečnostní strategii ČR z roku 2011.

Tabulka níže zobrazuje strukturu bezpečnostních strategií v období 1999-2015.

Tabulka 1: Struktura bezpečnostních strategií 1999-2015¹¹⁰

1999	2001	2003	2011	2015
13 stran	13 stran	22 stran	21 stran	24 stran
I. Úvod	I. Úvod	I. Úvod	I. Úvod	I. Úvod
II. Bezpečnostní prostředí	II. Základní východiska bezpečnostní politiky ČR	II. Východiska bezpečnostní politiky ČR	II. Východiska bezpečnostní politiky ČR	II. Východiska bezpečnostní politiky ČR
III. Bezpečnostní politika státu	III. Bezpečnostní prostředí	III. Bezpečnostní zájmy ČR	III. Bezpečnostní zájmy ČR	III. Bezpečnostní zájmy ČR
IV. Zajištění bezpečnosti	IV. Bezpečnostní zájmy ČR	IV. Bezpečnostní prostředí	IV. Bezpečnostní prostředí	IV. Bezpečnostní prostředí
V. Závěr	V. Prostředky naplňování Bezpečnostní politiky ČR	V. Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR	V. Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR	V. Strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR
	VI. Závěr	VI. Bezpečnostní systém ČR		
		VII. Závěr		

Bezpečnostní strategie definují hrozby a rizika, což jsou jevy, které přímo nebo nepřímo působí na společnost, funkce státu a občany. Hrozba v bezpečnostní strategii představuje fenomén, jenž má potencionální schopnost poškozovat zájmy ČR. Hrozba může být vytvořena přírodní ale i lidskou činností. Riziko představuje pravděpodobnostní možnost vzniku události, která je z bezpečnostního hlediska nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné od hrozby.

Koncepce uvedené hrozby a rizika analyzují, viz tabulka níže, kde dochází ke srovnání jednotlivých jevů. V tabulce je patrné, že s novější verzí koncepcí také dochází k rozšíření konkrétních hrozeb, což je ovšem spojeno s globalizací, trendy a vývojem hrozeb a rizik v čase. Ovšem se vstupem do NATO ČR jako velkou rozsáhlou hrozbu nespatřuje napadení jiným státem či ohrožení demokracie, práv a svobod občanů. Z důsledku útoků z 11. září 2001 se do popředí hrozeb dostává terorismus a zneužití

¹¹⁰ Vlastní zpracování (2021)

zbraní hromadného ničení. Koncepce pro rok 2011 a 2015 obsahuje podobný výčet hrozeb. V souvislosti s globalizací také vzrůstá riziko týkající se organizovaného zločinu, nelegální migrace, ohrožení funkčnosti dodávek surovin a infrastruktury nebo ohrožení přírodními katastrofami a projevuje se zde trend zájmu o životní prostředí. Úplný přehled hrozeb a rizik je patrný v tabulce níže.

Tabulka 2: Struktura rizik a hrozeb bezpečnostních strategií 1999-2015¹¹¹

1999	2001	2003	2011	2015
<ol style="list-style-type: none"> 1. Živelné katastrofy 2. Narušení standardních mezistátních ekonomických vztahů. 3. Teroristické útoky 4. Migrační vlny 5. Násilné akce subjektů cizí moci 6. Ohrožení základních hodnot demokracie 7. Rozsáhlá diverzní činnost 8. Hrozba agrese 9. Vojenské napadení 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Použití zbraní hromadného ničení. 2. Vývoj situace na Balkáně. 3. Nestabilita SNS a Ruska, na Blízkém východě a Severní Africe. 4. Kybernetická kriminalita. 5. Zneužití vědeckého bádání. 6. Únik utajovaných informací. 7. Sociální a demografická nerovnováha. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Použití a šíření zbraní hromadného ničení. 2. Soupeření států o zdroje např. energie, nerostné suroviny, voda. 3. Korupce a hospodářská kriminalita. 4. Pohromy přírodního a antropogenního původu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. 2. Terorismus. 3. Kybernetické útoky. 4. Nestabilita a konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí. 5. Negativní aspekty mezinárodní migrace. 6. Organizovaný zločin a migrace. 7. Ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury. 8. Přerušování dodávek strategických surovin a energie 9. Pohromy přírodního a antropogenního původu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodně právních závazků. 2. Nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru. 3. Terorismus. 4. Šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. 5. Kybernetické útoky. 6. Negativní aspekty mezinárodní migrace. 7. Extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí. 8. Organizovaný zločin (hospodářská kriminalita, korupce). 9. Ohrožení funkčnosti infrastruktury. 10. Přerušování dodávek

¹¹¹ Vlastní zpracování (2021)

				strategických surovin a energie. 9. Pohromy přírodního a antropogenního původu.
--	--	--	--	--

Dalšímu srovnání budou podrobeny bezpečnostní zájmy ČR, které je možné rozdělovat na životní a strategické. Uvedené zájmy jsou zaznamenány ve všech analyzovaných bezpečnostních strategiích. Ovšem od roku 2001 dochází k doplnění zájmů o dalších položky. Životní zájmy mají dlouhodobý charakter. Základním předpokladem pro jejich naplňování je zachování ústavního pořádku, demokracie a ekonomické prosperity. Životní zájmy představují napříč obdobími obdobné cíle. Jedná se tedy o zachování státní suverenity, územní celistvosti a ochranu demokracie, právního státu a svobody občanů. Od roku 2003 jsou životní zájmy doplněny o ochranu životního zájmů. Přehled životních zájmů zobrazuje tabulka níže.

Tabulka 3: Životní zájmy v Bezpečnostní strategii 1999- 2015¹¹²

1999	2001	2003	2011	2015
Životní zájmy	Životní zájmy	Životní zájmy	Životní zájmy	Životní zájmy
1. Zajištění demokratického státního systému a svobody občanů, zachování suverenity státu a jeho územní celistvosti.	1. Zajištění existence, suverenity. Územní celistvosti a principů demokracie a právního státu a vytvoření podmínek pro život.	1. Zajištění existence ČR, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti. 2. Zajištění demokracie a právního státu včetně ochrany základních lidských práv a svobod. 3. Ochrana životních zájmů ČR.	1. Zajištění svrchované existence, územní celistvosti a politické nezávislosti. 2. Zajištění demokracie a právního státu včetně ochrany základních lidských práv a svobod. 3. Ochrana životních zájmů ČR.	1. Zajištění svrchované existence, územní celistvosti a politické nezávislosti. 2. Zajištění demokracie a právního státu včetně ochrany základních lidských práv a svobod. 3. Ochrana životních zájmů ČR.

¹¹² Vlastní zpracování (2021)

Strategické zájmy jsou odvozeny od ambicí, možností a reálného postavení země ve světě. Tyto zájmy jsou trvalé či občasné. Na první pohled je patrné, že se vstupem do NATO a EU vzrostly strategické zájmy o více než polovinu. V roce 1999 se strategické zájmy týkaly pouze udržování spojeneckých vztahů, které vycházely z kolektivních smluv a prohlubování transatlantických vztahů. V roce 2001 již byl kladen důraz na zájmy vycházející ze smlouvy o NATO. Ovšem s odstupem času a pravidelností analýzy hrozeb, je předpokládán jejich nárůst. Problematika se týkala zejména vztahů s NATO a sousedních států, boje proti terorismu, podporou demokracie, prevencí potlačování hrozeb atd. Strategické zájmy vzrůstají v každé Bezpečnostní strategii ČR a to zejména z důvodu neustálé změny pro lokální, regionální, kontinuální či celosvětové situace, která se neustále mění a dochází tak ke vzniku nových hrozeb a rizik. Celkový přehled strategických zájmu zobrazuje tabulka níže.

Tabulka 4: Strategické zájmy v Bezpečnostní strategii 1999- 2015¹¹³

1999	2001	2003	2011	2015
Strategické zájmy	Strategické zájmy	Strategické zájmy	Strategické zájmy	Strategické zájmy
<p>1. Udržení spojeneckých vztahů vycházející z kolektivní smlouvy.</p> <p>2. Prohlubování transatlantických vazeb a posilování funkčnosti struktur.</p>	<p>1. Kolektivní a individuální pomoc při vojenském napadení dle smlouvy s NATO.</p> <p>2. Podílení se na mírových operacích vedených NATO.</p> <p>3. Odzbrojování.</p>	<p>1. Bezpečnost a stabilita v NATO.</p> <p>2. Zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN.</p> <p>3. Pevné vazby v NATO.</p> <p>4. Komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU.</p> <p>5. Rozvíjení role OBSE v prevenci ozbrojených konfliktů.</p> <p>6. Potírání terorismu.</p> <p>7. Snižování rizika šíření zbraní hromadného ničení.</p> <p>8. Eliminace organizovaného zločinu.</p> <p>9. Snižování rizika napadení území ČR.</p> <p>10. Podpora regionální spolupráce.</p> <p>11. Zajištění ekonomické bezpečnosti ČR,</p> <p>12. Posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu.</p> <p>13. Podpora šíření svobody a demokracie.</p>	<p>1. Bezpečnost a stabilita v NATO.</p> <p>2. Prevence zvládnání místních konfliktů.</p> <p>3. Zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN.</p> <p>4. Pevné vazby v NATO.</p> <p>5. Naplňování strategického partnerství mezi NATO a EU.</p> <p>6. Rozvíjení role OBSE v prevenci ozbrojených konfliktů.</p> <p>7. Udržování funkčního a transparentního režimu konvenčního zbrojení v Evropě.</p> <p>8. Podpora regionální spolupráce.</p> <p>9. Podpora mezinárodní stability s partnerskými zeměmi.</p> <p>10. Podpora demokracie.</p> <p>11. Zajištění</p>	<p>1. Bezpečnost a stabilita v NATO.</p> <p>2. Prevence zvládnání místních konfliktů.</p> <p>3. Zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN.</p> <p>4. Pevné vazby v NATO a EU.</p> <p>5. Naplňování strategického partnerství mezi NATO a EU.</p> <p>6. Rozvíjení role OBSE v prevenci ozbrojených konfliktů.</p> <p>7. Funkční a transparentní režim kontroly konvenčního zbrojení v Evropě.</p> <p>8. Podpora a rozvoj regionální spolupráce.</p> <p>9. Podpora mezinárodní stability s partnerskými zeměmi.</p> <p>10. Podpora demokracie,</p> <p>základních</p>

¹¹³ Vlastní zpracování (2021)

			<p>vnitřní bezpečnosti.</p> <p>12. Zajištění ekonomické bezpečnosti.</p> <p>13. Zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti.</p> <p>14. Prevence potlačování bezpečnostních hrozeb.</p>	<p>svobod a práv.</p> <p>11. Zajištění vnitřní bezpečnosti obyvatelstva.</p> <p>12. Zajištění ekonomické bezpečnosti ČR.</p> <p>13. Zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti.</p> <p>14. Zajištění kybernetické bezpečnosti ČR.</p> <p>15. Prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb.</p>
--	--	--	---	---

Tabulka níže zobrazuje oblast dalších zájmů, které jsou uvedeny v bezpečnostních strategiích pro období 2001-2015. Další zájmy se dostaly do popředí zejména kvůli globalizaci a potencionálních nových hrozeb a rizik. Další zájmy v roce 2001 zobrazovaly zvyšování účinnosti profesionalizace soudnictví a státní správy a samosprávy, rozvoj humanitárních organizací, zajištění svobodného přístupu k informacím a podpora a rozvoj informačních technologií. Koncepce z roku 2003 již další zájmy rozšiřuje o oblasti týkající se životního prostředí, epidemií, rozvoj vědecko-technického rozvoje či snižování kriminality a extremismu. Koncepce pro období 2011 a 2015 je totožná a doplňuje rozvoj občanských sdružení a zvyšování bezpečnosti utajovaných informací.

Tabulka 5: Další zájmy v Bezpečnostní strategii 1999-2015¹¹⁴

1999	2001	2003	2011	2015
Další zájmy	Další zájmy	Další zájmy	Další zájmy	Další zájmy
Strategie bezpečnosti další zájmy neobsahuje.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zvyšování účinnosti a profesionalizace soudnictví, státní správy a samosprávy. 2. Rozvoj humanitárních organizací. 3. Zajištění svobodného přístupu k informacím. 4. Podpora a rozvoj informačních technologií. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zvyšování účinnosti a profesionalizace soudnictví, státní správy a samosprávy. 2. Snižování ekonomické a sociální nerovnováhy mezi severními a jižními oblastmi. 3. Ochrana životního prostředí. 4. Snižování kriminality a potlačování extremismu. 5. Prevence před nepředvídatelnými událostmi. 6. Prevence před epidemiemi. 7. Podpora vědecko-technického 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snižování kriminality s důrazem na hospodářskou kriminalitu. 2. Vytváření podmínek pro tolerantní občanskou bezpečnost. 4. Zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví. 5. Rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací. 6. Posilování veřejné informovanosti. 7. Vědecko-technický rozvoj. 8. Rozvíjení technických a 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Snižování kriminality s důrazem na hospodářskou kriminalitu. 2. Posilování ochrany ČR. 3. Vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost a potlačování extremismu. 4. Zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví. 5. Rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací. 6. Posilování veřejné informovanosti a

¹¹⁴ Vlastní zpracování (2021)

		rozvoje.	technologických schopností v případě přenosu utajovaných informací. 9. Ochrana životního prostředí.	aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti. 7. Vědecko-technický rozvoj. 8. Rozvíjení technických a technologických schopností v případě přenosu utajovaných informací. 9. Ochrana životního prostředí.
--	--	----------	--	--

9.4 SWOT ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR

SWOT analýza se zabývá provedením analýzy vnitřních silných a slabých stránek organizace a příležitostí a hrozeb, které se vyskytují ve vnějším prostředí. Výsledky externí analýzy zahrnují potencionální ohrožení organizace z vnějšího prostředí. Interní analýza vyhodnocuje silné a slabé stránky organizace, a to zejména z důvodů eliminace hrozeb, které se v organizaci vyskytují. Tabulky níže zobrazují analyzované silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby. Každý zjištěný faktor má přiřazenou váhu a body podle své důležitosti. Celkové stanovené váhy se pak musí ve výsledku rovnat číslu „1“. Váhy a body (přidělovány dle 1- nejhorší, 2,5- průměrné, 4- nejlepší) jsou následně vynásobeny u jednotlivých faktorů a následně sečteny a zaneseny do SWOT matice.

Tabulka níže zobrazuje analýzu vnitřního prostředí, tedy silných a slabých stránek. K nejvýznamnějším silným stránkám patří fakt, že Česká republika není významně politický cíl, což znamená, velmi malou pravděpodobnost, že dojde k vojenskému útoku na našem území. Za další silnou stránku je možné považovat členství v NATO, OSBN, OBSE a EU, kde se ČR soustředí na plnění společné bezpečnostní politiky, závazků a účasti na misích atd. Uvedených strategií využívají další koncepce, které tuto problematiku dále rozpracovávají na jednotlivé dílčí dokumenty. Také dochází k aktualizaci strategických dokumentů, jenž odpovídají na reakce způsobené na vznik nových hrozeb a rizik a reagují na aktuální potřeby a priority ČR a NATO.

Slabé stránky se týkají problematiky ohrožení zdraví, života a majetku obyvatel ČR a to v důsledku včasného neodstranění některých hrozeb a krizí a nepříznivého vývoje situace v NATO či krizových oblastí. Další slabou stránkou jsou nedostatečné zdroje pro aktivnější účast vyplývající ze společenství v NATO např. počet vojenské techniky a osob v rámci zapojení krizí. ČR přispívá do společenství dle svých možností. Slabou stránkou je také nepravidelné vyhotovené bezpečnostních strategií s odstupem let 1999, 2001, 2003, 2011 a 2015. Vzhledem, že se vnější prostředí vyvíjí mnohem více dynamicky než v předchozích letech, je žádoucí vytvářet bezpečnostní strategie častěji např. každý rok za předpokladu dodržení společné struktury, neboť se do jisté míry uvedené strategie odlišují ve svém obsahu a jsou tak méně přehledné.

Tabulka 6: Silné a slabé stránky¹¹⁵

S/ W stránka	Popis	Váha	Body	Celkem
S1	Politicky nevýznamný cíl	0,10	3	0,30
S2	Součást organizací NATO, OSN, OBSE, EU	0,15	4	0,60
S3	Vyhledávání nových témat např. životní prostředí, kyber. útoky.	0,15	4	0,60
S4	Aktualizace strategií a jejich návaznost na další koncepce	0,10	3	0,30
W1	Ohrožení zdraví, života, majetku obyvatel.	0,20	1	0,20
W2	Nedostatečné zdroje pro aktivnější účast v NATO.	0,10	1	0,10
W3	Nepravidelné vyhotovování bezpečnostních strategií.	0,10	2	0,20
W4	Odlišná struktura strategií.	0,10	2	0,20
Celkem S				1,80
Celkem W				0,70

¹¹⁵ Vlastní zpracování (2021)

V rámci analýzy vnějšího prostředí došlo ke stanovení příležitostí a hrozeb. K nejdůležitějším příležitostem patří schopnost reagovat a vyhledávat nové hrozby a krize, což je klíčové, jelikož se prostředí neustále vlivem globalizace vyvíjí a dochází tak ke vzniku nových hrozeb a krizí. Jako další příležitost se jeví schopnost sdílení informací se členy NATO, jenž pak slouží ke sdílení rizik a hrozeb a jejich následné eliminaci či prevenci. Díky členství v NATO a vzájemné solidaritě a účasti na zahraničních misích a sdílení informací, má ČR zajištěnou ochranu.

Naopak hrozby jsou definovány následovně. Jedná se zejména o vývoj situace na Blízkém a Středním východě, což má za následek potřebu účasti NATO na zahraničních misích ale také zvýšenou migraci místních obyvatel, kteří před válkou utíkají. S uvedeným se pak zvyšuje xenofobie ve společnosti.

Tabulka 7: Příležitosti a hrozby¹¹⁶

Příležitosti / Hrozby	Popis	Váha	Body	Celkem
O1	Schopnost reagovat na nové hrozby a krize.	0,15	4	0,60
O2	Schopnost sdílení informací se členy NATO.	0,10	3	0,30
O3	Možnost využití pomoci od NATO.	0,10	3	0,30
O4	Vyhledávání nových informací k analýze hrozeb a rizik.	0,15	4	0,60
T1	Vývoj na Blízkém východě, Africe	0,20	1	0,20
T2	Nárůst extremistických skupin a rozdělování společnosti.	0,15	1	0,15
T3	Nové typy hrozeb rizik např. kybernetické útoky.	0,10	2	0,20
T4	Destabilita v euroatlantickém prostoru.	0,05	2	0,10
Celkem O				1,80
Celkem T				0,65
Celkem		1,0	0	

¹¹⁶ Vlastní zpracování (2021)

Níže je patrná výsledná SWOT matice, která zobrazuje jako převažující silné stránky a příležitosti. Prostřednictvím silných stránek dochází k eliminaci stránek slabých např. prostřednictvím posilování partnerství ve společenstvím NATO bude docházet ke zvyšující se ochraně státu před vnějšími vlivy, které mohou způsobit ohrožení života, majetku nebo svobod obyvatel ČR. Vzhledem k tomu, že se hrozby nachází ve vnějším prostředí, není možné je zcela eliminovat, nicméně je možné jejich dopady eliminovat např. včasnou analýzou hrozeb a rizik a jejich prevencí vzniku. Zde je klíčové využít možných příležitostí k posílení vztahů v rámci mezinárodních organizací a aktivního zapojení se do plnění závazků, které s uvedeným partnerství souvisejí. Jedině pak bude možné společně hrozby odvracet.

Tabulka 8: Výsledná SWOT matice

		Interní	
		Silné stránky 1,80	Slabé stránky 0,70
Externí	Příležitosti 1,80		
	Hrozby 0,65		

10 ZÁVĚR

Aplikační část bakalářské práce se zabývala vývojem bezpečnostních strategií České republiky od roku 1993, tedy od jejího vzniku. Hlavním výstupem aplikační části je provedení komparace dokumentů bezpečnostních strategií od roku 1993 až do současnosti a SWOT analýza. Politika bezpečnosti České republiky zažila několik historických milníků, mezi které je možné zařadit Sametovou revoluci v roce 1989, vznik České republiky 1993, vstup ČR do NATO nebo vstup ČR do Evropské unie v roce 2004. Aktuální politika bezpečnosti České republiky vychází z předpokladů nedělitelnosti bezpečnosti a z univerzality základních lidských práv a svobod. Česká republika spojuje vlastní bezpečnost s globální bezpečnostní situací a je připravena se aktivně podílet v rámci společenství na řešení problémů. ČR přednostně usiluje o řešení vzniklých situací mírovými prostředky v souladu se zákony a ústavním pořádkem a respektování životních zájmů.

První Bezpečnostní strategie zpracovaná v roce 1999 a byla schválena před vstupem České republiky do Organizace Severoatlantické smlouvy a zpracovávala jednu z nejpodstatnějších oblastí odpovědnosti vlády ČR. Význam byl patrný zejména v programovém prohlášení Vlády ČR ohledně integrálních cílů týkající se zakotvení České republiky ve společenství demokratických států Evropy prostřednictvím vstupu do NATO a přípravou pro integraci do Evropské unie. V návaznosti na to došlo k urychlení realizace potřebných opatření v oblasti legislativy, zajišťování zdrojů a budování bezpečnostního systému státu. Podstatnou podmínkou realizace byla proměna státní správy v ozbrojených složkách. Je podstatné říci, že Česká republika není zemí, která výrazně přispívá počtem jednotek a zdrojů, nicméně se může prosadit specializovanými schopnostmi v různých oblastech.

Bezpečnostní strategie ČR 2001 představuje základní politické zadání a východiska pro dosažení cílů v jednotlivých oblastech bezpečnostní politiky ČR byly rozpracovány do navazujících koncepčních dokumentů. Toto období znamenalo přechod k plné integraci České republiky do západních bezpečnostních struktur. Účast v Severoatlantické alianci poskytuje ČR bezpečnostní jistoty a prostřednictvím efektu zastrašování zajišťuje ochranu proti vojenským útokům. Vstupem ČR do Evropské unie dojde k prohloubení garance vnější bezpečnosti. Integrace demokratických států

přispěje k posílení vnitřní politické a ekonomické stability při boji proti organizovanému zločinu.

V třetí v pořadí Bezpečnostní strategie 2003 představuje koncepční dokument, který již do hloubky definuje hrozby a rizika a prostředky, jak jim čelit. A to zejména důsledku změn týkající se po 11. září 2001, kdy se terorismus stal mezinárodní hrozbou, kterou je možné přenést napříč státy. Uvedená koncepce je ze všech strategických bezpečnostní strategií nejobsáhlejší a reaguje na závazky plynoucí z účasti v NATO a vytváří tak společnou politiku bezpečnosti. Výčet hrozeb se týká problematiky použití a šíření zbraní hromadného ničení, soupeření o zdroje energetické a nerostné, korupci a hospodářskou kriminalitu a hrozby přírodní.

Bezpečnostní strategie 2011 a 2015 obsahují východiska a vymezení bezpečnostních zájmů na Bezpečnostní strategii ČR z roku 2003 a stanovují proměny bezpečnostního prostředí vzhledem ke globalizaci, trendům a vývoje prostředí v rizikových oblastech. Cíle a záměry bezpečnostních strategií je velmi podobný z roku 2003, nicméně doplněný o nově analyzované hrozby týkající se terorismu, migrace, nárůstu extremistických skupin, organizovaného zločinu, kybernetických útoků, ohrožení funkčnosti dodávek surovin či infrastruktury. V návaznosti na provedenou SWOT analýzu je možné říci, že postavení ČR převyšuje silnými stránkami a příležitostmi, které může využít ve svůj prospěch. Silné stránky jsou využívány k eliminaci stránek slabých a příležitosti k potlačování hrozeb. Z uvedeného hlediska je možné Bezpečnostní strategii ČR z dlouhodobého pohledu hodnotit jako funkční a přijatelnou. Ovšem vzhledem k rychlému vývoji je možné doporučit častější analýzy prostředí např. jednou ročně, což umožní rychlé identifikování hrozeb a rizik ale i jejich předcházení. Také je možné doporučit zachování jednotné struktury dokumentu a zaměřit se kromě popisu vnějšího prostředí také na vnitřní prostředí a hrozby v ČR.

Jako dílčí cíl bakalářské práce bylo stanoveno vyvodit případná doporučení v boji proti hybridním hrozbám, kybernetickým útokům a v oblasti environmentální bezpečnosti. Jak již bylo několikrát řečeno, globalizace přináší prosperitu, zjednodušuje každodenní život a podněcuje k inovacím a růstu, ovšem její přínos je vyvážen hrozbami, které mohou být zneužity k terorismu, organizovanému zločinu atd. Kybernetické útoky neustále rostou a bezpečnostní hrozby se stávají komplexnějšími tzn. mohou se snadno dostat přes hranice států, jsou vzájemně propojené v digitálním

světě a využívají zranitelných skupin. Útoky jsou prováděny znenadání s minimem stop. Zde se také projevují hybridní hrozby, které představují soubor nátlakových a podvratných činností konvenčních metod (vojenské, diplomatické, ekonomické či technologické), které jsou zneužívány pro plnění určitých cílů.

Hybridní hrozby se neustále vyvíjí a tak je podstatné je začleňovat do tvorby politik za účelem udržení kroku s proměnlivou situací. Z pohledu hybridních hrozeb je nutné se zaměřovat na vzdělávání, technologie a výzkum, což by mohlo podat možné způsoby prostředků, které potencionální útočníci využívají. Česká republika vytvořila v dubnu 2021 materiál týkající se Národní strategie pro čelení hybridnímu působení, který se klade za cíl reagovat na zhoršující se bezpečností prostředí, který umožňuje společně s vývojem nových technologií státním ale i nestátním osobám využívat zranitelnosti společnosti. Cílem je nepřátelské kroky rozpoznat a včas na ně reagovat. Často dochází k využívání legálních nástrojů nebo zneužívání legitimních zdrojů informací např. konspirační teorie, což pak může sloužit jako prostředek k šíření a podpoře radikálních stran nebo hnutí. Hrozby se projevují také prostřednictvím kybernetickými útoky, civilní infrastrukturou, různými formami ekonomické nátlaku týkající se infrastruktury a klíčových sektorů a energií.

Seznam literatury

ADAMOVIČ, Karolina. *Politologický slovník*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-469-4., 286. stran

GAVLAS, Pavel. *Mezinárodní a národní bezpečnost*. Praha: Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, 2007. ISBN 978-80-86747-27-9., 279. stran

PORADA, Viktor. *Bezpečnostní vědy: úvod do teorie a metodologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-658-3., 784. stran

JANDA, Jaroslav. *Bezpečnostní politika České republiky: závěrečná zpráva z výzkumného projektu*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. ISBN 80-85864-23-1., 159. stran

FIDLER, Jiří a Petr MAREŠ. *Dějiny NATO*. Praha: Paseka, 1997. ISBN 80-7185-145-0., 243. stran

EICHLER, Jan. *Možnosti a perspektivy bezpečnosti ČR*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998., 116. stran

RAŠEK, Antonín. *Polistopadový vývoj armády a bezpečnostní politiky České republiky ve vztahu k Evropské unii: (studijní text)*. Praha: Agentura VPK, 2004. ISBN 80-7334-057-7., 165. stran

HAD, Miloslav a Bohumil PIKNA. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. ISBN 80-86345-06-8., 86. stran

BALABÁN, Miloš, STEJSKAL, Libor, ed. *Bezpečné Česko v bezpečné Evropě*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. ISBN 978-80-87041-17-8., 152. stran

EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2., 303. stran

ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2., 186. stran

ČERMÁK, Milan. *Bezpečnostní příprava*. Praha: Armex, 2012. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-87451-20-5., 308. stran

ZOUBEK, Vladimír. *Právověda a státověda: úvod do právního a státovědního myšlení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-239-4., 704. stran

ORT, Alexandr. *Bezpečnost Evropy a Česká republika: Institut integrace ČR do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-81-9. 216. stran

Internetové zdroje

Vojenská strategie [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO, c2008 [cit. 2021-6-28]. ISBN 978-80-7278-475-2. 348. stran

MOČR. USNESENÍ FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ č. 122. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR,© [cit. 2021-08-18].

Dostupné z: Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf>

Cesta do NATO: od Varšavské smlouvy k Partnerství pro mír | Ministerstvo obrany. *Ministerstvo obrany* [online]. Copyright © 2021 [cit. 14.07.2021]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/informacni-servis/spolky/cesta-do-nato:-od-varsavske-smlouvy-kpartnerstvi-pro-mir-208190/>

MZVČR. *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. MZVČR: Ministerstvo zahraničních věcí ČR [online].

MZVČR,© [cit. 2021-08-18]. Dostupné z:

https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/vnejsi_vztahy_eu/spolecna_zahranicni_a_b_ezpecnostni/cr_a_szbp.html

MOŽNÉ VLIVY BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ NA ČESKOU REPUBLIKU A JEJÍ OZBROJENÉ SÍLY, Ing. Antonín KRÁSNÝ, CSc., plk. gšt. Ing. Oldřich SOCHA, Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/filemanager/files/6267.pdf>

KARFFA, V., BALADÁN, M., RAŠEK, A. Vývoj bezpečnostní politiky a strategie ČR v období 1990-2009. VOJENSKÉ ROZHLEDY. Vojenské rozhledy [online]. Vojenské rozhledy, © 2014 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z:

<https://www.vojenskerozhledy.cz/kategorie-clanku/bezpecnostni-a-obranna-politika/vyvoj-bezpecnostni-politiky-a-strategie-cr-v-obdobi-1990-2009>

MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 1999. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 1999 [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/002.pdf>

MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2001. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2001 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2001%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2003. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2003 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>

MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2011. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2011 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/011.pdf>

MOČR. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR, © 2015 [cit. 2021-08-25]. Dostupné z:

https://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_2015.pdf

Legislativní zdroje

MOČR. USNESENÍ FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ č. 122. MINISTERSTVO OBRANY. MOČR: Ministerstvo obrany ČR [online]. MOČR,© [cit. 2021-08-18].

Dostupné z:

<https://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/1991%20Vojenska%20doktrina%20CSFR.pdf>

ČESKÁ REPUBLIKA. ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY. IN SBÍRKA ZÁKONŮ, ČESKÁ REPUBLIKA. 1998, ÚSTAVNÍ ZÁKON Č. 110/1998 Sb. *Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky*, Dostupný také z WWW:

<<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22427>>. ISSN 1211-1244.

Seznam zkratek

ČSFR- Česká a Slovenská federativní republika

TJ. – To je

TZV.- Takzvaný

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

EBOP – Evropská bezpečnostní a obranná politika

EU – Evropská unie

EBS – Evropská bezpečnostní strategie

USA – United states of America

ATD. – a tak dále

KI – Kritická infrastruktura

KII – Kritická informační infrastruktura

VIS – Významné informační systémy

IT – Informační technologie

BRS- Bezpečnostní radu státu

CESDP- Společná evropská bezpečnostní a obranná politika

CEFTA- Světová banka a Středoevropská dohoda o volném obchodu

ČR- Česká republika

MMF- Mezinárodní měnový fond

NATO- Organizace Severoatlantické smlouvy

NATINADS- Protivzdušná obrana

OBSE- Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

OECD- Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

OSN- Organizaci spojených národů

WTO- Světová obchodní organizace

ZEU- Západoevropská unie

ZHN- Zbraně hromadného ničení

Seznam Tabulek

Tabulka 1: Struktura bezpečnostních strategií 1999- 2015.....	58
Tabulka 2: Struktura rizik a hrozeb bezpečnostních strategií 1999- 2015.....	59
Tabulka 3: Životní zájmy v Bezpečnostní strategii 1999- 2015	61
Tabulka 4: Strategické zájmy v Bezpečnostní strategii 1999- 2015	63
Tabulka 5: Další zájmy v Bezpečnostní strategii 1999- 2015.....	65
Tabulka 6: Silné a slabé stránky.....	68
Tabulka 7: Příležitosti a hrozby	69
Tabulka 8: Výsledná SWOT matice	70